БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫН

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 226 (6155)
НОЯБРИИН
11
СУББОТО
1950 он

Үнэ 20 мүнгэн.

„Табанжэлэй түсэбэй гол зорилгонууд ямар байгааб гэхэдэ, ороной хохидоһон районуудые һэргээн бодхоохо, дайнай урда тээхи промышленностиин ба хүдөө ажахын хэмжээе һэргээн бодхоохо ба үдаань энэ хэмжээе нилээд ехээр үлүүлэн гараха ябадал мүн байгаа. Табанжэлэй эдэ зорилгонууд амжалтатайгаар дүүргэгдээ гэжэ бидэнэр мүнөөдэр манай агууехэ Эхэ ороной түлөө омогорхон хэлэжэ шадахабди“.

(Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ой тухай нүхэр Н. А. БУЛГАНИНАЙ элидхэлһээ).

АРАДАЙ АЖАХЫН ХҮСЭ ЕХЭТЭ ШЭНЭ ДЭБЖЭЛТЭ ТЭЭШЭ

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойе советскэ арад айхабтар ехэ зоригжолтойгоор төмдэглэбэ. Манай ороной ажалшад өдөршэгүй бата нэгэдэлтэй байһанаа, большевистскэ партие, Советскэ правительствые, агууехэ вождь ба багша нүхэр Сталиние тойрон нигта жагсанхай байһанаа дахин харуулаа.

Советскэ Союзай арадууд Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэри доро ябажа, политическэ, ажахын ба культурна байдалайнгаа бүхы талаарнь ехэ амжалтануудые туйлан Октябрьска революциин ойе уггаа. Дайнай хойтохи сталинска табанжэлые бэелүүлхын түлөө төмсөлдээ советскэ арад гайхамшагта ехэ илалтануудые туйлаа.

«Шэнэ табанжэлэй түсэбэй гол зорилгонууд хадаа ороной гэмтэжэ хохидоһон районуудые һэргээн бодхоохо, дайнай урда тээхи промышленностиин ба хүдөө ажахын хэмжээе хүсэхэ, тиигээд тэрэ хэмжээе ехэ гү, али бага хэмжээгээр нилээд үлүүлэн гараха гэһэн ябадал болоно»,—гэжэ нүхэр Сталин 1946 ондо хэлэһэн байна.

Дайнай хойтохи сталинска табанжэлые советскэ хүнүүд тэдэнэй гол интересүүдтэ хабаатай, дайшалхы программа гэжэ гэжэ угган абаад, ехэ дэбжэлтэйгээр бэелүүлжэ ороһон байна. Советскэ арадай, герой-арадай гайхамшагта һайн шанарнуудынь ба айхабтар ехэ творческо хүсэниинь шэнэ эршэтэйгээр бадаран гараа, тэрэнэй политическэ ушар ёно мэдэрэлынь, общественнэ эдэбхинь бүри ехээр ургаа. Дайнай хойтохи табанжэлые ба үлүүлэн дүүргэхын тула советскэ хүнүүд хүсэ ба ажалаа гамнаагүй.

СССР-эй бүхы промышленностиин продукци 1950 ондо дайнай урда тээхи 1940 онтой сасуулбал 48 процентээр ехэ болохо ёнотой гэжэ табанжэлэй түсэбөөр тогтоогдоһон байгаа. Табанжэлэй түсэбай энэ даалгабари үлүүлэн дүүргэгдээ. Промышленностиин валова продукци гаргалгаар дайнай урда тээхи хэмжээн 1950 оной 10 һара соо 70 процентээр үлүүлэгдээ. Дайнһаа гэмтэжэ хохидоһон районуудай промышленность гүйсэдөөр һэргээн бодхоогдохоһоо гадна, шэнэ ба бүри мүнөө үеын техникын үндэһэ һуури дээрэ нилээд ургэдхэгдэһэн байна. Арадай ажахын шиидхэхы һалбаринуудта — хара металлургида, нүүрһэнэй ба нефтяной промышленностьда, энергетикэдэ ба машина бүтээлгэдэ туйлагдаһан амжалтануд илангаяа баярлуулна. Металлурги болбол хара металл үйлэдбэрилгые дайнай урда тээхи хэмжээтэй сасуулбал 44 процентээр ехэ болгоо, үндэтэ ба шухаг металлнуудые үйлэдбэрилгэ нилээд ехээр ургэдхэгдөө. Нүүрһэнэй промышленность дайнай урдахи хэмжээе 57 процентээр үлүүлээ. Энэ жэлэй 10 һара соо нефть абалга дайнай урдахи хэмжээтэй сасуулбал 21 процентээр ургаа.

Электроэнерги үйлэдбэрилгэ табанжэлэй һүүлэй жэлэ дайнай урда тээхитэй сасуулбал 70 процентээр ехэ болохо ёнотой байгаа, болото дээрээ тэрэ 87 процентээр ургаа. Машина бүтээлгэ хурдан темпээр хүгжэжэ байна.

Арадай ажахые техническэ ехээр шэнэдхэн зэбсэгжүүлгэ, үндэ ба хүшэр үдэлмэринүүдые механизацилгын хэмжээе дээшэлүүлгэ, мүн манай кадрнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлгэ ба үдэлмэришэдэй, инженернүүдэй ба техникүүдэй зохёон байгуулхы үүсхэл, социалистическэ мүрысөөнэй үргэн далайса хадаа ажалай бүтээсын нилээд ехээр ургалгые хангаа. Ажалай бүтээсэ 1950 оной 3-дахи кварталда дайнай урда тээхи хэмжээтэй сасуулбал 40 процентээр ургаа.

Колхозно байгуулалта агууехэ хүсэтэй ба бата бэхи байһанаа дахин харуулаа. Энэ жэлдэ ороһото культурануудай валова ургаса 7 миллиард 600 миллион пүүд болохо ба дайнай урдахи хэмжээнһээ 300 гаран миллион пүүдээр ехэ байха байна. Байгаалие шэнэдхэн хубилгаха түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Общественнэ малажал нилээд ургаа.

Манай газартаряалангай техническэ зэбсэгжэлгые улам һайжаруулхын тула партиин ба правительствын эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолгын ашаар хүдөө ажахы тон олон машинануудые абана.

Дайнай хойтохи сталинска табанжэлэй үндэ капитальна барилга айхабтар ехэ далайсатай болоо. Гүрэнэй ба кооперативна жажэ предприятинуудые тоолдсонгүйөөр, 6 мянга шахуу промышленна предприятинууд һэргээн бодхоогдоһон ба шэнээр баригдаһан байна.

Арадай ажахын хүсэ ехэтэй дэбжэлтынь үндэнэ һуури дээрэ манай орон дотор национальна доход хэлбэришэгүйөөр ургана. Энэ хадаа арад зоной тө-ниглэн байдалай һайжарһанай эли тодо гэршэ мүн.

Манай орон дотор хүдэлмэригүйдэлгэ хэтэ мүнхэдөө үнэ усадхагданхай. Арадай ажахыда хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай тоо таһалгаряагүйөөр ургана, тиин мүнөө үедэ өнэ тоо дайнай урда тээхи тооһоо 22 процентээр ехэ байна. Гэр байрануудые үргэн далайсатайгаар барилга хадаа ажалшадай ажаһуудалай һайжархын түлөө сталинска анхарал оролдолгын эли тодо жэшээ мүн.

Дайнай хойтохи үедэ Советскэ социалистическэ гүрэнэй политическэ ба экономическа хүсэ шадал улам ехээр ургаа бэхижээ. Советскэ общественнэ ба гүрэнэй байгуулгын булюу һайниинь дайнай жэлнүүдтэ онсо ехэ хүсэтэйөөр харагдаад, амгалан хүгжэлтын ушар байдалдашье мүн лэ тиимэ үрэ ехэтэйгээр харагдажа байна.

Советскэ арадай урда шэнэнүүд, бүри ехэ зорилгонууд табигдаад байна. Советскэ экономикые саашадань дэбжүүлхэ ябадал эмхидхэхэ, ажахын бүхы һалбаринуудые техническэ зэбсэгжүүлхэ ябадал улам дээшэлүүлхэ, ороной гоо үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөлгэдэ шэнэ амжалтануудые туйлаха, бүхы арадуудай эб найрамдалай ба аюулгүйн түшэг тулгуури болоһон советскэ гүрэнэй хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ шухала.

Манай орон коммунизмын асари ехэ барилгануудые—Волга дээрэ Куйбышевска ба Сталинградска гидроэлектростанцинуудые, Главна Туркменскэ каналые, Днепр дээрэ Каховско гидроэлектростанциие, Урда-Украинска ба Хойто-Крымскэ каналнуудые барижа эхилээ. Эдэ барилгануд хадаа өөһэдынгөө хэмжээгээр, техническэ бололгоор ба бэелүүлэгдэхэ болзороор коммунизмын бодото барилгануд гээшэ.

Манай парти болбол туйлалтануудаар һанаагаа амархагүй ба амжалтануудаар дашуурхагүй гэжэ уряалдаг байха юм. Хүдэлмэриингөө дутуу дунданууде обёоронгүй, тэдэниие зайсуулха хэмжээ абангүй байгаа һаа, советскэ хүнүүдтэ тон таарахагүй ябадал болохо гээшэ. Жэшээлхэдэ, гүрэнэй түсэбүүдые уялгата ёһоор дүүргэхэ тухай хуулинуудые эбдэхэ мэтын тиимэ үзэгдэлнүүдые тэсэжэ болохогүй. Тогтоогдоһон түсэбүүдые дүүргэдэггүй зарим нэгэн предприятинууд ба промышленностиин һалбаринууд манайда бии.

Гүрэнэй түсэб хадаа хуули мүн. Энэ эрилтые манай ажахын ямаршье һалбариин хүдэлмэрилэгшэд эшэ үндэһэ болгохо ёнотой.

Коммунистическэ байгуулалтын интересүүд хадаа арадай ажахын бүхы резервнүүдые элсүүлхэ, советскэ обществын хүгжэлтын хүсэнүүдэй нэгэниинь бологшо большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлөлые дэлгэрүүлхэ ябадалые эринэ.

«Манай хүдэлмэридэ ба манай байгуулалтада тогтонги, байнги, үжэнги ябадал байхагүйн тулада, манай бүхы хүдэлмэриин, манай бүхы байгуулалтын үдэрһөө үдэртэ һайжархын тула ба амжалтануудһаа амжалтануудта ошохын тулада, парти, большевигүүд, манай ороной үнэн сэхэ бүхы хүдэлмэришэд ба ажалша элементнүүд манай хүдэлмэриин дутуу дунданууде, манай байгуулалтын дутуу дунданууде элирүүлжэ байг лэ, манай дутуу дунданууде усадхаха замуудые хараалжа байг лэ»—гэжэ нүхэр Сталин хэлэнэ.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойе манай Эхэ орон гайхамшагта ехэ амжалтануудтайгаар уггаа. Эдэ амжалтануднай улаг-хоорондын тон ехэ удхашанартай. Эдэ амжалтануд хадаа бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлһэн олон миллион нинтэ хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай ба интеллигенциин эдэбхи ороолдогоор ба шэн зоригоор, эршэтэ үүсхэлээр хангагдаа. Эдэ амжалтануудые манай арад парти ба правительствын сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро ябажа туйлаа. Капиталистическэ системһээ хэмжээгүй ехэ булюу байһанаа шэнэ хүсэтэйөөр дахин харуулһан ажахын советскэ системын онсо булюу байһанай ашаар эдэ амжалтануд туйлагдаа.

Советскэ арад болбол социалистическэ гүрэнэйнгөө оршожо байһанһаа хойшо 34-дэхи жэлдэ ороходоо, өөрынгөө ерэдүйе найдамтайгаар харана, коммунистическэ байгуулгын түсэбүүдые бэелүүлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулна. Большевистскэ партиин хүтэлбэреэр, нүхэр Сталинай ударидалгаар—коммунизмын шэнэ илалтануд тээшэ, урагшаа!

(«Правдын» ноябриин 9-нэй түрүү бэшэгһээ).

НОЯБРИИН ДОЛООНДО УЛААН ТАЛМАЙ ДЭЭРЭ

Манай Эхэ ороной столица — Москвада, Улаан талмай дээрэ ноябриин үглөөгүүр.

Гушан гурбан жэлэй урда тээ Октябрьска революци болбол арадуудай тэгшэ эрхын ба хани харилсаанай үндэнэ һуури дээрэ шэнэ социалистическэ гүрэнэй түрэһэн тухай мэдээсээ һэн. Советскэ засагай түрүүшын түүхэтэ декрет хадаа эб найрамдал тухай декрет байгаа һэн, энэ ушар хүн түрэлтэндэ хэзээдэшье мартагдахагүй. Шуурган дундуур түрэһэн советскэ засаг хадаа арадуудта эб найрамдал асаржа, Советскэ Союз эб найрамдалай агууехэ лагериин толгойлогшонь болоһон байна.

Октябрьска парадай болохын урдахи һүүлшын эдэ минутануудта Улаан талмай жабхаланта һайханаар харагдана. Кремль тээшэ нюураараа хараһан сэрэгүүд сэхэ жэгдээр жагсанхай. Трибунануд дээрэ байһан хүнүүдэй баясхаланта нюурнууд сэрэгүүд тээшэ харанхай. Дайшалхы баатаршалга хэһэн ба амгалан ажалаараа алдаршаһан хүнүүд агууехэ ойн баярые нэрэтэй түрэтэйөөр тэмдэглэхын тулада мүнөөдэр Ленинскэ Мавзолейн дэргэдэ сугларааа.

Хүнүүдэй дуугаралсаха даруу абяан трибунануд дээгүүр хүнхинэнэ. СССР-эй Верховно Советэй депутадууд ба союзна республикануудай Верховно Советүүдэй депутадууд, министрнүүд, Советскэ Союзай Геройнууд ба Социалистическэ Ажалай Геройнууд, Сталинска шангай лауреадууд, промышленностиин ба хүдөө ажахын элитэ ехэ новаторнууд, наукын ба техникын, культурын ба искусствын ажал-ябуулагшад, Советскэ Армиин генералнууд ба офицернүүд эндэ сугларааа. Социализмын орондо ерэһэн айлшадые—арадай демократиин оронуудай ба капиталистическэ оронуудай ажалшадай делегацинуудые, дэлхэйн олон арадуудай эльгээмэлнүүдые кремлевско хананууудай дэргэдэхи трибунануд дээрэ бидэнэр мүнөөдэр харанабди.

Мавзолейн гранитна трибуна өөдэ нүхэд В. М. Молотов, К. Е. Ворошилов, А. И. Микоян, Л. М. Каганович, Н. А. Булганин, А. А. Андреев, Н. С. Хрущев, А. Н. Косыгин, Н. М. Шверник, М. А. Суслов, П. К. Пономаренко, М. Ф. Шкирятов гэгшэд гарана.

Илалтануудай залиршагүй алдараар туяарһан манай социалистическэ Эхэ ороной зуун жэлэйнгээ гурбанай нэгые—гайхамшагта хилые дабан гаража байһан энэ үдэр бүхы советскэ хүнүүдэй һанал бодол ба харасань социализмын агууехэ байгуулагша —инаг түрэл Сталин тээшэ шэглүүлэгдэнхэй. Ленин ба Сталин 1917 оной октябрьда бидэниие илалтада асараа һэн. Үсэд шанга ажалай ба дайнай хүшэр хүндэ туршалганууда жэлнүүдые дабан коммунизмын үүдэнэй дэргэдэ хүрэтэр ерэһэн советскэ хүнүүдэй героическа замынь Сталинай генеэр гэрэлтүүлэгдэнхэй.

Кремлёвско курантнууд сохино. Советскэ Союзай Маршал С. М. Буденный Спасска хаалгануудһаа Улаан талмай дээрэ гаража ерэнэ. Парадые командалагша генерал-полковник Артемьевһээ рапорт абаһанайнгаа һүүлээр, Маршал Буденный сэрэгүүдые зубшан ябана. Ородой һүртэ шанга «Ура!» түрүүшээр Улаан талмай дээгүүр, удаалуулан тэрээнэй ойрын улицануудаар нэгэ хирэ холодон, нэгэ хирэ ойротон суурятана.

Сэрэгүүдые зубшан амаршалалга дүүрэбэ. Маршал Буденный Улаан талмайда бусажа ерэбэ. «Алдаршыш...» гэһэн ирагуу һайхан баярта хүгжэм долгилно. Тэрээниие фанфарнуудай уряалай абяан һэлгэнэ.

Советскэ Союзай Маршал С. М. Буденный Мавзолейн трибуна дээрэ гараад, талмай дээрэ байгаа сэрэгүүдтэ, ороной Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ, бүхы советскэ арадта хандан үгэ хэлэнэ.

Советскэ Союзай Маршал С. М. БУДЕННЫЙ хэлэһэн үгэ

Нүхэд солдадууд ба матросууд, сержантнууд ба старшинанууд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд ба адмиралнууд!

Советскэ Союзай ажалшад!

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан Советскэ Правительствын, Бүхэсоюзна Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй үмэнэһөө ба тэдээнэй даалгабаряар таанарые амаршалжа, баяр хүргэнэб.

Советскэ хүнүүд болбол Агууехэ Октябриин алдарта ойе политическэ ба ажалай асари ехэ дэбжэлтын оршон байдалда һайндэрлэжэ байна. Советскэ Союзай хүдэлмэришэд, таряашад ба интеллигенци хадаа коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр, агууехэ Сталинай ударидалгаар дайнай хойто тээхи табанжэлые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэлдээ шиидхэхы илалтануудые туйлаа. Социалистическэ байгуулалтын бүхы һалбаринуудта советскэ арадай туйлаһан элитэ ехэ амжалтануд хадаа Ленин—Сталинай партиин зааһан замаар манай ороной этигэлтэйгээр дабшажа ябаһаниие гэршэлнэ, капиталистическэ байгуулалтада орходоо социалистическэ байгуулалтын һэжэглэлтэгүй үлэмжэ һайн байһаниие үшөө дахин лаб батаар харуулжа үгэнэ. Советскэ арадай амжалтануд хадаа социализм байгуулжа байгаа бусад оронуудай ажалшадта зоригжуулхы жэшээ боложо байна.

Манай орондохи арадай ажахын байгуулалта хадаа арадай материальна ажана тэниглэн байдалай хэлбэришэгүй дэбжэлтэтэй, наука ба культурын һалбаран мандалгатай, советскэ хүнүүдэй социалистическэ оюун мэдэрэлэй ургалтатай хамта ябуулагдана. Манай Эхэ ороной олон миллион ажалшад шэн зоригто творческо ажал дотороо өөһэдынгөө шадабаринуудые улам бүри дүүрэнэр элирүүлэн нээнэ.

Советскэ обществын морально-политическэ единство үргажа ба бэхижэжэ байна, Советскэ Союзай арадуудай ахадүүгэй хани барисаан бэхижэжэ байна, советскэ патриотизмын хүсэн улам бүри эли тодоор харагдажа байна.

Бидэнэр манай бүхы түйлалтануудай түлөө манай коммунистическэ партида, манай вождь ба багша агууехэ Сталинда уялгатайбди!

Нүхэдүүд! Капиталистическэ оронуудта ажалшадые дарлалга ба мүлжэлгэ улам шангадажа байна, шэнэ дайнай бэлэдхэлдэ зорюулагдаһан сэрэгэй гаргашануудай хүшэр хүндэнь улам ехэдэжэ байна. Англо-американска империалистнууд болбол мүнөө агрессидэ бэлэдхэлиэ сэхэ агрессидэ шэлжэн ороо, Кореядэ США-гэй хэжэ байгаа дээрмэдэлгын интервенци энээниие гэршэлнэ.

Советскэ хүнүүд ба бүхы дэлхэйн эрхэ сүлөөдэ дуратай арадууд американска агрессорнүүдые зэбүүрхэн хараажа ба эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй ба бээ даанхай байдалай түлөө героическа тэмсэл ябуулжа байгаа корейскэ арадта өөһэдынгөө дура талархалые мэдүүлнэ.

Сталинска сэсэмэргэн гадаадын политика, эб найрамдалай ба арадуудай хоорондын хани харилсаанай түлөө СССР-эй ябуулжа байгаа сэхэ шууд, эрид шиидэнги тэмсэл хадаа бүхы оронуудтахи олон зуун миллион хүнүүдээр дэмжэгдэнэ.

Советскэ арад өб найрамдалай, демократиин ба социализмын тулгуури болоһон манай Эхэ ороние өөһэдынгөө героическа ажалаар саашадань бэхижүүлхээр эрид шиидэнги байна.

Советскэ Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэд, манай арадай үнэн сэхэ хүбүүд хадаа өөһэдынгөө сэрэгэй уялгые нэрэтэй түрэтэйөөр ба үнэн сэхээр бэелүүлэн, Советскэ Союзай гүрэнэй интересүүдые бата найдамтайгаар хангажа байна, туйлагдаһан эб найрамдалые, манай Эхэ ороной хилэнүүдые ба советскэ хүнүүдэй зохёон бүтээхы ажалые һэрэмжэтэйгээр сахин хамгаалжа байна.

Өөрынгөө Эхэ орондо хизаргүй үнэн сэхэ, коммунистическэ партиие ба инаг түрэл Сталиниие тойрон нигтаар жагсаһан Советскэ Арми ба Уһан-Сэрэгэй Флот болбол манай социалистическэ Эсэгэ ороной эрхэ сүлөөе, бээ даанхай байдалые саашадаашье үнэн сэхээр хамгаалха гэжэ манай арад этигэжэ шадаха байна.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин гушан гурбан жэлэй ой мандаха болтогой!

Героическа советскэ арад ба тэрээнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

Манай түрэл Советскэ Правительство мандаха болтогой!

Ленин—Сталинай парти мандаха болтогой!

Манай бүхы илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ, манай сэсэмэргэн багша, агууехэ вождь ба гениальна полководец, хүндэтэ ба инаг нүхэр Сталинда алдар соло!

Ура!

* * *

Суглуулмал туйлай ехэ оркестр СССР-эй Гүрэнэй Гимн гүйсэдхэнэ. Агууехэ Октябриин 33 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдан, кремлёвско хананууда саанаһаа ехэ буунуудай һүрэлгын һүр хүсэтэ абяан дуулдана.

Ойрзуурхан абяа шэмээгүй болоно. Һүүлээрнь буугайнгаа жадануудта улаан тугхануудые хиидхүүлһэн сэрэгшэдэй нэгэн жэгдээр гэшхэлхэнь, команда үгэлгын абяан, барабануудай маршева наяраан дуулдана. Оркестр дахяад наярба. Парад эхилбэ.

Ленинэй орденто ба Суворовой нэгэдэхи шатын орденто, пролетарска полководец М. В. Фрунзын нэрэмжэтэ, Улаан тугта Сэрэгэй академи түрүүлэн үнгэрнэ. Энэ—Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй офицерскэ кадрнуудые бэлэдхэлгын үнинэй кузница.

Тэрээнэй хойноһоо Ленинэй орденто, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Сэрэгэй-Политическэ академиин һурагшад ябана. Тэдэнэрые залгамжалан Ленинэй орденто ба Суворовой нэгэдэхи шатын орденто, Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ Артиллерийскэ академидэ хүмүүжүүлэгдэгшэд —офицернүүд-артиллеристнүүд, түгэс хүсэтэ залгнуудай мастернууд ябана. Ленинэй орденто, И. В. Сталинай нэрэмжэтэ, бронетанкова ба механизированнэ сэрэгүүдэй Сэрэгэй академиин һурагшад—механизированнэ частнуудай мүнөө сагай байлдаанай мастернууд болоһон офицернүүд-танкистнууд үнгэрнэ. Ленинэй орденто, ородой авациин эсэгэ Н. Е. Жуковскиин нэрэмжэтэ, Улаан тугта, Сэрэгэй-Агаарай инженерно академидэ хүмүүжүүлэгдэгшэд — агаарай байлдаануудай геройнууд ябана. Сэрэгэй дээдэ һуралсалай энэ заведенидэ һуража гараашад дэлхэй дээрэ эрхим һайн самолёдуудые ухаалан бүтээгшэд болоһон байна...

Морягууд далайса ехэтэйшье һаа, нэгэн жэгдэ гэшхэдэлээр үнгэрнэ. Далайн офицернүүд хара шинельтэйнүүд, сагаан перчатка бээлэйтэйнүүд, һэлмэнүүдэйнь булад яларан харагдана. Элэнэр хадаа далайн сэрэгшэдые ба флотоводецуудые бэлэдхэдэг орон доторхи эгээн үнинэй һургуулиин — Ленинэй орденто, М. В. Фрунзын нэрэмжэтэ, Улаан тугта Уһан-сэрэгэй дээдэ училищида хүмүүжүүлэгдэгшэд гээшэ, энэ училищи хадаа 250 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхээр бэлэдхэжэ байна.

Академиин һурагшадай хойноһоо, морягуудай хойноһоо РСФСР-эй Верховно Советэй нэрэмжэтэ, Улаан тугта, Московско пехотно училищиин курсантнууд ябана. Кремлёвско курсантнууд болбол В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай заабаряар 1917 оной декабрьда байгуулагдаһан өөһэдынгөө училищиин заншалые арюун нангинаар хамгаалан сахижа байдаг. Тэдэнэр хадаа гэшхэлсэеэ шангадхан, жаданууда шэрхэгтүүлэн Улаан талмай дээгүүр үнгэржэ, сэрэгэй саб гэмэ сарюуниие харуулна. Командирнуудай колонные түгэсхэн эдиршүүл—суворовецууд ба нахимовецууд үнгэрнэ. Эхэ ороной үмэнэхи өөһэдынгөө нангин уялые бэелүүлжэ байгаа сэрэгшэдэй—Советскэ Армиин солдадуудай баяр жабхаланта марш эхилнэ.

Парад дээрэ Советскэ Армиин регулярна частнуудай маршые мотопехото эхилнэ. Суворовой орденто, Таманьска, Улаан тугта, М. И. Калининай нэрэмжэтэ, гвардейскэ стрелково дивизи Улаан талмай дээгүүр үнгэрнэ.

Мотоциклнууд абяа шуугиатайгаар үнгэрнэ, удаалуулан Советскэ Союзай Геройнуудай счедые дивизи дотороо нэгэһэн полк талмай дээрэ гарана. Энэ полкын нэгэдэхи ротын личнэ составай списоггэ Советскэ Союзай Герой Иосиф Лаар гэгшэ хэтэ мүнхэдөө оруулагданхай. Тэрэ хадаа Александр Матросовой үхэлгүй мүнхэ баатаршалгые дабтаһан байна.

Таманецууд үнгэрбэ... Түүхын музей тээһээ сэрэгэй грузовигуудай шэнэ колонно харагдаба. Тэдээнэй кузовууд дээгүүр зунай шлемууд ба комбинезонуудые үмдэһэн сэрэгшэд, хүн бүхэнэйнь ара нюргандаа нүһэр ехэнүүд брезентовэ рюкзагууд. Эдэнэр парашютистнууд-десантнигууд. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ тэдэнэрые «Далита пехотинецууд» гэжэ нэрлэдэг байгаа. Тэдэнэр хадаа лётчигой шэн габьяае ба дура зоригые, разведчигэй һүбэлгэн бэрхые, пехотинецын хатуу шангые бэедээ шэнгээнхэй. Частиин дайшалхы туг дээрэ хадагдаһан орденско лентнүүд хадаа тэрээнэй шэн габьяа ба баатар зориг тухай гэршэлнэ, тэрээнэй дайшалхы алдарта зам тухай һануулна...

Артиллерийскэ колонные Советскэ Армиин хуушанай артиллерийскэ часть—Октябриин үүри толгойлно. Тэрэ хадаа октябрьска байлдаануудай үдэрнүүдтэ Петроградта, Путиловска заводой цехүүд дотор түрэһэн байна. Тэрээннээ хойшо тэрэ хадаа ургаһан ба хатуужаһан. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ Москвагай огторгойе эрэлхэгээр хамгаалһан байна.

Алдаршаһан «катюшануд» трибунануд дээрэ байгаашадые баясуулан хүлгүүлнэ. Гвардейскэ миномёдуудай подразделенинүүд нигта журамтайгаар үнгэрнэ. Бүреэдэһэнүүдынь установкануд дээрэ-һээ абтанхай. Далита ута снарядууд тодо хурсаар яларна.

Моторнуудай абяан минутаһаа минутада шангадана. Ехэ буунуудай калибрнууд улам улам ехэ болоно. Тягачууд һэлгэгдэнэ. Хүндэ грузовигууд бэшэ, харин тракторнууд ба вездеходууд олон формоонуудтай ба размернуудтай артиллерийскэ системэнүүдые хойноо жүдхэн ябажа, советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы техникын баялигые харуулна.

Парад дүүрэхэ ойротобо. Ехэ буугай ута сэмгэнүүдые аяар ургашань һунааһан булад машинануд дүрбэ-дүрбөөрөө зэргэлэн Улаан талмай дээрэ гарана Росси—танкнуудай эхэ орон. Тиин эдэ гайхамшагта дайшалхы машинануд, шэдитэ машинануд хадаа советскэ хүнүүдэй гараар бүтээгдээ.

Техникын маршые түгэсхэн «ИС»—«Иосиф Сталин» гэжэ хүсэ ехэтэ танкнууд гарана. Тэдэнэр хадаа тон ургэн гүсенициануудтай. Урагшаа дабшажа ябаһан, соорошогүй бата хатуу башниһаа томо калибрна пулемёдуудай сэмгэнүүдэй зүг бүхэн тээшээ гараһаниие харахада, тэрэ хадаа хуурай газарай броненосецтол тон адли.

...Талмай агшам зуура хоохорно. Холодон ошожо ябаа моторнуудай абяан Москва-мүрэнэй саанаһаа дуулдана. Талмай дээрэ мянган трубна оркестр жагсана. Заншалта Октябрьска парад сэнгэлиг хүхюуд уряалта маршаар түгэсэнэ.

Энэ гайхамшагта парадые хараха зол хубида хүртэһэн хүнэй сэдьхэл хадаа өөрынгөө Эхэ ороной түлөө, тэрээнэй нугаршагүй хүсэ шадалай түлөө омогорхолоор халин дүүрэнэ.

* * *

Парад дүүрээ. Столицын ажалшадай һаиндэрэй жагсаалта ябалга эхилнэ.

Тогтоһон заншалай ёһоор орденто Москвагай алдараар бүрхээгдэһэн туг баранай урда намилзана. Тэрээниие московско кадрова металлург, «Серп и Молот» заводой прокатна станай мастер И. И. Туртанов үргэн ябана. Бүхы орон дотороо алдаршаһан, столицын эрхим хүнүүдэй, алдарта новаторнуудай группа, московско партийна организациин, Московско Советэй хүтэлбэрилэгшэд тугай хойноһоо ябана. 16 союзна республикануудай гербнүүдтэй тугуудай дунда агууехэ Сталинай асари ехэ портредые ба «Сталинда алдар соло!» гэһэн үгэ бүридхэһэн томо үзэгүүдые дүрбэн зуун эдир хүбүүдүүд үргөөд ябана.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

НОЯБРИИН ДОЛООНДО УЛААН ТАЛМАЙ ДЭЭРЭ

(Түгэсхэл)

Түүхын музей тээhээ улаан туяа харагдана. Энэ хадаа — арбан хоёр районуудай 1200 түгууд. Тэдээнтэй хамта колоннонуудынь *Улаан талмайда ойротоно.* Аалихан hалхин тугуудай торго ба бархадые намилзуулна, тиин тэдэ тугууд хурса улаан дүлэн щэнгеэр долгитоно.

Туг баригшадай хойноhоо 24 мянган физкультурнигуудай колонно *талмай дээрэ гарана.*

Залуушуулай хүндэлэлдэ хэглэhэн альга ташалганай кремлёвско хананууудай дэргэдэхи гранитна трибуна дээрэ үшөө замхаадүй байхада, талмайе нэгэ захаhаань нүгөө заха хүрэтэрнь дүүргэн демонстрацийн түрүүшын колоннонууд, 12 районуудай колоннонууд гарана. Жагсаалда ябагшад бултэдаа Ленинскэ Мавзолей тээшэ харанхай, парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй, агууехэ Сталинай соратнигуудай байhан трибуна тээшэ харанхай.

— Инаг түрэл нүхэр Сталинда аллар соло!...

— Агууехэ Сталин мандаха болтогой!

Эдэ лозунгнууд хүсэтэ «ура»-гаар бүрхөөгдэнэ.

Москва — эб найрамдал үүсхэгшэ мун.

Нүхэр Сталин болбол агууехэ городой 800 жэлэй ойн үдэртэ, өөрынгөө амаршалга дотор иигэжэ бэшээ hэн: «...Москвагай аша габьяань юундэ байнаб гэхэдэ, тэрэ болбол арадуудай хоорондын бата бэхи эб найрамдал ба хани барисаанай түлөө тэмсэлые үүсхэгшэ, шэнэ дай hүжэрөөгшэдтэ эсэргүү тэмсэлые үүсхэгшэ мун болоно». Хүсэн түгэс советскэ держава болбол 33 жэл соо эб найрамдалда дуратай галаадын политикые шууд сэхээр ба хэлбэришэгүйгөөр ябуулжа байна. Эб найрамдалай тала баригшадай түгэлдэр хүсэтэ фронтые толгойлон ябагша манай арадай зоригжуулхы агууехэ жэшээ хадаа бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэндэ замыень заагша одон боложо байна.

Стокгольмско Уряа доро хахад миллиард шахуу гар табигдаа. Эллэб расын ба үзэл бодолой, наhанай ба профессийн хүнүүд, эрэгтэйшүүл ба эмэгтэйшүүл шэнэ дай үүдхэгшэдтэ эсэргүү тэмсэхын түлөө нэгэдэнэ. Тэдэнэр хадаа шэнэ дай үүдхэгшэдые гутамшаг ябадалай столбдо хүлихые эринэ.

Бүхы оронуудай ажалшадта хандаhан Бүхэсоюзна коммунистическэ партийн Центральна Комитедэй дайшалхы уряанууд демонстрантнуудай колоннонууд дээгүүр толотоно.

Ленинскэ районой колонно үнгэрнэ. Эндэ СССР-эй науканнуудай Академийн эрдэмтэд ба дэлхэй дээрэ эрхим hайн станогуудые бүтээгшэд — хүдэлмэришэд-стахановецууд, студенческэ залуушуул ба московско университедэй үндэрехэ байшангай барилгашад мүр мүрөө зэргэшэн ябана. Колоннын урда тээ В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай портредууд, торгон туг. Тэрэ туг дээрэ советскэ хүнүүдэй девиз алтан үзэгүүдээр бэшэгдэнхэй.

— Ленинэй туг доро, Сталинай ударидалгаар коммунизмын илалта тээшэ, урагшаа!

Энэ октябрьска уряа болбол олон мянган плакадууд ба транспарантнуудаа дээгүүр толорно. Социализм байгуулhан советскэ арад болбол агууехэ Сталинай генеэр гэрэлтүүлэгдэhэн замаар урагшаа, коммунизм тээшэ этигэл найдабаритайгаар дабшажа ябана. Коммунизм байгуулга болбол манай Эсэгэ ороной ажалшадай практическа хэрэг болонхой.

Ленинскэ районой станок бүтээгшэд хадаа техническэ саашанхи прогрессэй түлөө тэмсэлдээ түйлаhан өөhэдынгөө амжалтануудтухай мэдээсэнэ.

—Автоматическа линиинүүдhээ автоматическа заводууд хүрэтэр! — гэhэн бэшэг «Станкоконструкция» заводой ба металл-отолхо станогуудай научно-шэнжэлэлгын экспериментальна институдай колонно соо харагдана. Мүнөө жэл эндэ орон дотор эгээ түрүүшын автоматическа завод гаргагдаа, тус заводто үйлэдбэрилэгдэжэ байгаа зүйлнүүдтэ хүнэй гар хүрэдэггүй, бүхы юумэнүүдынь хүнүүдээр хүдэлгэгдэжэ байдаг машинануудаар бүтээгдэдэг юм.

Столицын ажалшадай абажа ябаhан олон плакадууд болон паннонууд дээрэ өөрынгөө ороной эрхэ сүлөө ба бээ даанхай байдал туйлаhан, *арадай-демократическа* журам амжалтагайгаар бэхижүүлжэ байгаа агууехэ хитад арадта ахадүүгэй баяр хүргэhэн үгэнүүд харагдана. Москвагайхид халаа Хитадай арадай республикын Арадай Центральна Правительствын түрүүлэгшэ *Мао Цзе-дунай*, Хитадай арадай республикын Арадай Центральна Правительствын Гүрэнэй Административна Советэй премьер Чжоу Энь-лайн, Хитадай коммунистическэ партийн ЦК-гэй секретарь Лю Шао-цийн, Хитадай *аралай республикын Центральна* правительствын түрүүлэгшын орлогшо Чжу Дэйн портредүүдые үргөөд ябана.

Москвагайхид болбол социализм амжалтатайгаар байгуулжа байгаа арадай демократийн оронуудай *ажалшадта ахадүүгэй* баяр хүргэнэ. Колоннонууд дээгүүр Польско республикын президент Б. Берутын, Польско республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Ю. Циранкевичын, Чехословацка республикын президент К. Готвальдын, Чехословацка республикын правительствын премьер-министр А. Запотоцкийн, Болгарска коммунистическэ партийн ЦК-гэй секретарь В. Червенковой, Венгерскэ ажалшадай партийн генеральна секретарь М. Ракошийн, Венгерскэ арадай республикын правительствын премьер-министр И. Добийн, Румынска хүдэлмэришэнэй партийн ЦК-гэй генеральна секретарь Георгиу-Дежын, Румынска арадай республикын правительствын премьер-министр П. Грозын, Албанска ажалай партийн ЦК-гэй генеральна секретарь Энвер Ходжын, Албаниин Арадай Суглаанай президиумэй түрүүлэгшэ Омер Нишаниин, мүн Монгол арадай республикын премьер-министр маршал Чойбалсанай портредүүд харагдана.

Энэ hайндэр столицын ажалшад болбол Германска демократическа республикада ба Вьетнамай демократическа республикада амаршалтын үгэнүүдые хэлэнэ. Эдэ ороннуудай хүтэлбэрилэгшэдэй — Германска демократическа республикын президент В. Пикын ба Германска демократическа республикын премьер-министр О. Гротеволийн, мүн Вьетнамай демократическа республикын президент Хо Ши Минэй портредүүд москвагайхидай *колоннонууд* дээгүүр харагдана.

— Өөрынгөө ороной бээ даанхай байдалые баатарлигаар хамгаалжа байгаа корейскэ арадта ахадүүгэй амар мэндэ!

Корейскэ арадта хүргэhэн баярай эдэ үгэнүүд ба тус арадай хүтэлбэрилэгшэдэй—Корейскэ арадай демократическа республикын министрнүүдэй кабинедэй түрүүлэгшэ Ким Ир Сенэй ба Корейскэ арадай демократическа республикын Верховно Суглаанай түрүүлэгшэ Ким Ду Боной портредүүдые демонстрантнуудай олон колоннонууд дээгүүр хаража болохо байна.

Москвагайхид болбол ахадүү компартинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, эб найрамдалай түлөө, демократийн түлөө дүлэтэ тэмсэлшэдэй—французска арадай вождь М. Тореззэй, Итальянска арадай вождь П. Тольяттийн, американска революционно хүдэлмэришэн ангийн вождь У. Фостерой, Испаниин коммунистическэ партийн ЦК-гэй генеральна секретарь Долорес Ибаррурийн ба Англиин коммунистическэ партийн генеральна секретарь Гарри Поллитын портредүүдые үргэн үнгэрнэ.

Сталинска районой колонные трибуна дээрэhээ халуунаар амаршална, тус колонные машино-бүтээгшэд толгойлон ябана.

Электролампово заводой коллектив энэ ерэбэ. Трибуна дээрэ байгаашад асариехэ лампын македаарнь тус коллективые танина. Тэрээн дээрэнь нигэжэ бэшээтэй: «Завод болбол табанжэлэйнгээ түсэбhөө гадуур 35 миллион электролампануудые үйлэдбэрилөө».

Сталинска районой колонно дотор московско инструментальна заводой, новатор-заводой стахановецууд ябана, тус заводой коллектив барандаа hуралсана. Инструментальщигуудай абажа ябаhан паннонуудай нэгэн дээрэ богонихоноор, удхатайгаар иигэжэ бэшэгдэнхэй: «Хүдэлмэришэдэй 100 процентнь техническэ экзаменуудые үгөө».

Манай ороной столица жэл ерэхэ *бүри гоё hайхан болоно.* Советскэ районой ажалшадай абажа ябаhан олон метр утатай панно дээрэ Москвада реконструкци хэлгын агууехэ түсэбэй хайшан гэжэ бэелүүлэгдэжэ байhан гүхай харуулагдана. Шэнэдхэгдэн заhагдажа, столицын тон hайхан магистральнуудай нэгэнийнь болоhон Горькийн нэрэмжэтэ улица харагдана, Гансахан энэ жэлдэ Москвала ажаhуудалай 500 мянган квадратна метр талмай ашаглалгада үгтэхэ юм.

Куйбышевска районой демонстрантнуудай колонно «СССР — түрүү наукын ба культурын орон» гэhэн темээр шэмэглэгдэнхэй. Нүхэр Сталинай портрет доро тэрээнэй хэлэhэн түүхэтэ үгэнүүд харагдана: «Бидэнэр бүхы хүдэлмэришэдые, бүхы таряашадые культурна ба эрдэмтэй болгохые хүсэнэбди, тиин бидэнэр энээнийе байн хэжэ шадахабди». Демонстрантнууд болбол СССР-эй арадуудай культурын түйлай ехэ үргалтын hүр hүлдэ болгон Марксын, Энгельсын, Ленинэй, Сталинай номуудай македүүдые; ородой агууехэ эрдэмтэд Ломоносов, Менделеев, Павлов, Тимирязев болон бусадай портредүүдые; ородой агууехэ уранзохёолшод Пушкинай, Толстойн, Некрасовай, Чернышевскийн, Добролюбовай, Маяковскийн портредүүдые абажа ябана.

СССР-эй хүдөө ажахын Министерствын хүдэлмэрилэгшэд байгаалийе шэнэдхэн хубилагша сталинска агууехэ барилгануудта, социалистическэ ажахын hалбаран мандалгада, мичуринска түрүү биологийн амжалтануудта зорюулhан олон тоото паннонуудые үргэн ябанал.

Эрхим шанартай продукци гаргахын түлөө хүдэлөөндэ эхи табиhан Краснохолмско комбинадай, материалнуудые комплексноор арбилхын түлөө мүрысөөнэй үүсхэлшэ болоhон «Парижская коммуна» гэжэ гуталай фабрикын коллективүүд илалтынгаа рапортнуудые харуулан, мавзолейн урдуур үнгэрнэ. Жэлэй эхинhээ хойшо арбилhан материалаар 150 мянган пар гутал үйлэдбэрилэгдөө гэжэ фабрикын коллектив рапортална. ФЗО-гэй hургуулинуудай ба ремесленнэ училищинуудай hурагшад ябана. Ажалай резервүүдэй hургуулинуудта hуража гарагшадай хүдэлмэрилдэггүй предприяти гэжэ манай орон дотор мүнөө байхагүй. Нүхэр Сталинай үүсхэлээр 10 жэлэй урда тээ байгуулагдаhан ажалай резервүүдэй hургуулинууд болбол арадай ажахыда олон миллион мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые үгөө.

Пролетарска районой ажалшадай колонно талмай дээгүүр үнгэрнэ. Тус районой предприятинууд 10 hарынгаа программые ба октябрьска даалгабаряа болзорhоонь урид дүүргээд, түсэбhөө гадуур 140 миллионhоо дээшэ түхэригэй продукци үгөө. Сталинай нэрэмжэтэ автозаводой эрхим хүнүүд автомобиль бүтээлгын гигантын Эхэ ороной нгоо урда хэhэн габьяануудые гэршэлэн, өөрынгөө предприятийн эмблемые үргэн ябана. Автозаводойхид болбол өөhэдынгөө шэн зоригто ажалай түлөө Ленинэй хоёр орденоор ба Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагданхай. Трибунанууд дээрэhээ халуунаар амаршалагдаhан автозаводойхид хадаа түсэбhөө гадуур автомобильнуудые гаргаhан түхайгаа рапорталан ябана.

Октябрьска демонстраци болбол столицын ажалшадай бүхы советскэ арадтаяа хамта эб найрамдалай хэрэгые бэхижүүлхын түлөө хэлбэришэгүй эрмэлзэлтэй байhанайнь, манай орон дотор коммунистическэ общество байгуулгада бүхы хүсээ үгэхөөр бэлэн байhанайнь толотомо гэршэ болоhон байна.

hайндэрлэлгэ болбол советскэ хүнүүдэй единствые ба правительство болон большевистскэ партийе тойрон нигтаар тэдээнэй жагсанхай байhаниие, манай бүхы илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай тугые баригша нүхэр Сталинда хизааргүй дуратай ба үнэн сэхэ байhаниие үшөө дахин харуулаа. (ТАСС).

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Генералиссимус И. В. СТАЛИНДА

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Господин Түрүүлэгшэ, Танда ба Советскэ Союзай арадуудта Польско Республикын Правительствын үмэнhөө ба өөрынгөө нэрэhээ амаршалга хүргэнэб, хүн түрэлтэнэй hайн hайхан зорилгонуудай түлөө тэмсэлдээ *гайхамшагта амжалтануудые* саашадаа түйлахыетнай үнэн зүрхэнhөө хүсэнэб.

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революци хадаа амжалтата хүгжэлтын ба зол жаргалта ерээдүйн перспективэнүүдые дэлхэйн бүхы арадуудта заагаа, тэрэ хадаа польско арадта бээ даанхай байдал үгөө. Фашизмые түгэс хүсэтэ бэ героическа Улаан Армийн бута сохиhон ябадал хадаа эзэмдэлгэhээ манай ороние сүлөөлhэн, мүн помещигүүдэй ба капитализмын дарлалтаhаа манай арадай сүлөөлэгдэхэ ба социализм байгуулалтын замда орохо *арга боломжо олгоhон байна.*

Польско арад Советскэ Союзай зүгhөө саг үргэлжэ үзүүлжэ байгаа арюун hайхан, hайн сэдьхэлтэ туhаламжа түхай гүнзэгы баяр баясхалантайгаар hанажа ябана гэжэ, Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Господин, Танние найдуулхые хүсэнэб.

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй ойн үдэртэ манай арад хадаа эб найрамдалай бата бэхи хэрэм — Агууехэ Советскэ Союзай хүтэлбэри доро, бүхы дэлхэйдэхи эб найрамдалда дуратай олон зуугаад миллион хүнүүдэй хэжэ байгаа тэмсэлдэ, бата бэхи эб найрамдалай түлөө саашанхи шангатэмсэлдэ бүхы хүсэнүүдээ нигтаруулан жагсаахаар эрид шиидэнхэй байна.

ЮЗЕФ ЦИРАНКЕВИЧ,
Польско Республикын Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ.

ССР Союзай Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Николай Михайлович ШВЕРНИГТЭ

МОСКВА.

Хүндэтэ Николай Михайлович.

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Танда ба Таналр дамжуулан Советскэ Союзай ахадүүгэй арадуудта өөрынгөө нэрэhээ ба бүхы чехословацка арадай үмэнhөө үнэн зүрхэнэй амаршалгануудые ба баяр баясхалангуудые хүргэнэб.

Советскэ арадтай ба бүхы дэлхэйн ажалшадтай хамта, чехословацка арад Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин ойе өөрынгөө hайндэртэ адлаар hайндэрлэнэ. Өөhэдынгөө баяр баясхаланта социалистическэ ерээдүйе байгуулжа байгаа арадуудай эрхэ сүлөөгэй түшэг тулгуури, арадуудай бээ даанхай байдалай түлөө тэмсэлшэ, эб найрамдалые *хамгаалагша болоhон* дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалистическэ гүрэнэй — СССР-эй үндэhэ hууринууд 1917 оной октябрьска алдарта үдэрнүүдтэ табигдаhан юм. Дэлхэйн шэнэ дай үүдхэгшэ империалистическэ этэгээдүүдтэ эсэргүү бүмбэрсэг дэлхэйдэхи эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй эрид шанга тэмсэлые Советскэ Союзай толгойлжо байгаа эдэ үдэрнүүдтэ Чехословакийн арадууд хадаа өөрынгөө эрхим хани, сүлөөлэгшэ ба багша — советскэ арадта ба тэрэнэй агууехэ вождь Генералиссимус Сталинда халуун инаг дуратай ба үнэн сэхэ байhан тухайгаа дахин баяртайгаар мэдүүлнэ.

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин ойн үдэртэ чехословацка арад хадаа коммунизм байгуулха хэрэгтэ ба бүхы дэлхэйдэхи эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ саашадаа амжалтануудые түйлахыень Советскэ Союзай ахадүүгэй арадуудта үнэн зүрхэнhөө хүсэнэ.

КЛЕМЕНТ ГОТВАЛЬД,
Чехословацка Республикын Президент.

ССР Союзай Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Генералиссимус Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан чехүүд ба словагуудай Национальна фронтын Правительствын үмэнhөө Танда үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэнэб.

Бүхы чехословацка арад Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин ойе баяртайгаар hайндэрлэнэ, Танай хүтэлбэри доро агууехэ Советскэ Союзай бүхы арадуудай бэелүүлжэ байгаа зохёон бүтээхэ хүсэлэлгэнүүдэй, мун дай үүдхэгшэдэй түсэбүүдые эбдэхэ ба бүхы дэлхэйн арадуудай эб найрамдал хамгаалха гэhэн шанга эрмэлзэлгын гүйсэд амжалтаар, түгэсэхые үнэн сэдьхэлhээ хүсэнэ.

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин ойн үдэртэ, манай республикын арад хадаа гитлеровскэ фашизмые илаhан Эхэ орондо сүлөөрэлгэ асарhан героическа Советскэ Армие гүнэгы баяр баясхалантайгаар дахин hанан дурсана. Бидэнэртэ тохёолдоhон хүшэр хүндэ минутануудта манай орондо СССР-эй хүргэhэн hайн hанаата ба хани барисаанай туhаламжа тухай манай арад ходолоо hанажа ябаха байна, Советскэ Союзай арадуудтай агууехэ хани барисаанай ба союзай, манай арадай үнэтэйдэ тоолодог ба омогорходог хани барисаанай ба союзай саашадааашье хүгжэн бэхижэхынь тула бүхы юумэ хэхэ гэжэ үгээ үгэнэ.

АНТОНИН ЗАПОТОЦКИЙ,
Чехословацка Республикын Правительствын Түрүүлэгшэ.

Господин Николай ШВЕРНИГТЭ Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэдэ.

МОСКВА.

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан намhаа, Венгерскэ Арадай Республикын Президиумhээ, тэрэщэлэн бүхы венгерскэ арадhаа эгээл халуун амаршалгануудые, Господин Түрүүлэгшэ, тогтоон ябыт.

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ асари ехэ удхашанартай эрьелтын пункт болоhон Октябрьска Революци хадаа дарлалтаhаа сүлөөрхэ замые, социализм байгуулха замые бүхы арадуудта нээжэ үгөө.

Октябрьска Революциин амжалтануудта Советскэ Союзай илалта хадаа 100 жэлэй дарлалтын hүүлээр эрхэ сүлөө оложо абаха ба Советскэ Союзай баяндүй дүршэлдэ, саг үргэлжын туhаламжада түшэглэн социализм байгуулалтые эхилхэ арга боломжые венгерскэ арадташье үгөө.

Арадуудай эб найрамдалай ба социализм байгуулхын түлөө Ленин — Сталинай туг доро венгерскэ арад бүхы хүсөөрөө саашадаа шармайн тэмсэжэ байна.

ШАНДОР РОНАИ,
Венгерскэ Арадай Республикын Президиумэй Түрүүлэгшэ.

Генералиссимус И. В. СТАЛИНДА Советскэ Союзай Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэдэ.

МОСКВА.

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан, өөрынгөө нэрэhээ ба Венгерскэ правительствын үмэнhөө эгээн халуун амаршалгануудые Танда ба Советскэ Союзай Правительствода мэдүүлхые намда зүбшөөгыт.

Октябрьска Революциин ашаар бии болоhон Советскэ Союзда венгерскэ арад хадаа өөрынгөө эрхэ сүлөөгөөр, бээ даанхай байдалаар, мүнөөнэй амжалтануудаар ба ерээдүйн толотомо перспективэнүүдээр *уялгатай* юм гэжэ энэ ойн үдэртэ, илангаяа халуун инаг дуратайгаар бодоно. Арадай демократийн замаар урагшаа ябажа, советскэ арадай хойноhоо социализм байгуулжа шадаха байhандаа венгерскэ арад омогорхоно. Советскэ Союзаар хүтэлбэрилэгдэhэн эб найрамдалай түгэс хүсэтэ ба илагдашагүй лагерийн бата бэхи тэмсэлшэ байhан тулдаа, венгерскэ арад хадаа дай үүдхэгшэ империалистическэ этэгээдүүдэй бүхы добтолгонуудhаа өөрынгөө эрхэ сүлөөе, зохёон бүтээхэ ажалые эрид батаар хамгаалха гэжэ хатуугаар шиидэнэ.

Социалистическэ зохёон бүтээхэ хүдэлмэридэ ба эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ саашадаа ехэ амжалтануудые түйлахые Танда ба алдарта советскэ арадта агууехэ ойн үдэрөөр бүхы венгерскэ арадай үмэнhөө хүсэнэб.

ИШТВАН ДОБИ,
Венгерскэ Арадай Республикын Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ.

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Генералиссимус И. В. СТАЛИНДА

МОСКВА, КРЕМЛЬ.

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй алдарта ойтой дашарамдуулан, манай инаг ба сэсэн мэргэн багша, Танда, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Правительствода ба ахадүү бүхы арадуудта Болгариин Арадай Республикын Правительствын ба бүхы болгарска арадай үмэнhөө хүргэhэн үнэн зүрхэнэй амаршалгануудые тогтоон абахыетнай гуйнаб.

Бүхы ажалшадай эгээн гэрэлтэ hайхан энэ hайндэртэ, Болгариин баясхаланта арад хадаа газар дэлхэй дээрэхи эб найрамдалда дуратай үнэн сэхэ бүхы хүнүүдэй баяр зоригые бадарган, эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй дайсадые hүрдүүлэн олон олон жэлнүүдтэ ажаhуухые ба элүүр мэндэ ябахые агууехэ Сталинда бүхы зүрхэнhөө хүсэнэ, Советскэ Союзай хүсэ шадалые саашадаа үргуулха ябадалда шэнэ амжалтануудые, түйлахыень советскэ ахадүүнэртээ—сүлөөлэгшэд ба хамгаалагшадтаа хүсэнэ.

ВЫЛКО ЧЕРВЕНКОВ,
Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ.

ССР Союзай Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Генералиссимус Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

МОСКВА, КРЕМЛЬ.

Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Румынска Арадай Республикын үмэнhөө ба өөрынгөө нэрэhээ СССР-эй Правительствода ба Танда өөртэтнай үнэн сэдьхэлэй *халуун* хүсэлэнгүүдые эльгээхые намда зүбшөөгыт.

Энэ алдарта 33 жэл дотор Танай гениальна хүтэлбэри доро советскэ арад социализм байгуулhан ба коммунизмда ошохо замые советскэ арадуудта нэhэн асари ехэ *хубилалтануудые* өөрынгөө орон дотор бэелүүлhэн байна.

Дэлхэйн шэнэ дай үүдхэхын тула фашизмые агрессорнүүд-империалистнуудай мүнөө hэргээн байгуулжа байхада, эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байгаа бүхы хүн түрэлтэн хадаа зэрлиг муухай фашизмын hабарнуудhаа хүн түрэлтэниие абарhан советскэ арадта гүнзэгы баяр баясхалантай байна, эб найрамдалай ба демократийн үнэн сэхэ түшэг тулгуури—Советскэ Союз тээшэ, мун хүн түрэлтэнэй эгээн hайн hайхан зорилгын түлөө үнэн сэхээр тэмсэгшэ Иосиф Виссарионович Сталин, Танай зүгруу хизааргүй дура инаглалаар ба этигэл найдабаритайгаар харана.

Өөрынгөө агууехэ хани—Советскэ Союзда ба эгээл инаг агууехэ ханц нүхэр —Танда өөрынгөө сүлөөрэлгөөр ба зол жаргалта ажабайдалаар уялгатай байhанаа мэдэрэн, илаhан социализмын ороной жэшээе дагажа, румынска арад хадаа өөрынгөө Эхэ орон дотор социализм байгуулха зам дээрэ ехэ туйлалтануудаар түрүүшынгээ табанжэлэй түсэбые энэ үедэ үгтэна.

Өөрынгөө эгээн нангин хүндэтэ hайндэртэ адлаар Агууехэ Октябрьска Социалистическэ Революциин 33 жэлэй ойе hайндэрлэжэ, эб найрамдалай фронтын тэмсэлшэдэй зэргэнүүдтэ эрид зоригтой ябажа байгаа румынска арад Советскэ Союзда коммунизм байгуулгын зам дээрэ, мун бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай ба прогрессэй хэрэгэй илаха ябадалда шэнэ амжалтануудые түйлахые советскэ арадуудта ба хүндэтэ Иосиф Виссарионович Сталин, Танда хүсэнэ.

Д-р ПЕТРУ ГРОЗА,
Румынска Арадай Республикын Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойтой дашарамдуулан Советскэ посольствонуудта ба миссинүүдтэ уулзалганууд болобо

Вашингтондо, ноябриин 7-до, США-дахи СССР-эй посольство хадаа Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ехэ уулзалга хэбэ. Тус уулзалган дээрэ 1000 шахуу хүн—тусхайта нюурнууд, дипломатическа корпусой, хэблэлэй, наукын, искусствын, культурна болон общественнэ элдэб организациннуудай түлөөлэгшэд байлсаба. СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй Министр А. Я. Вышинский ба СССР-hээ США-дэ байгаа Посол А. С. Панюшкин айлшадые хүлеэн абаа.

* * *

Мун СССР-эй олон посольствонууд ба миссинүүдтэ, тэрэ тоодо Франци, Норвеги, Финлянди, Англи, Инди, Болгари, Албанидахи ба Монгол Арадай республикадахи посольствонууд ба миссинүүдтэ уулзалганууд болоо.

„БУРЯТ-МОНГОЛСОЙ ҮНЭН"
2. 1950 оной ноябриин 11.

НЮТАГАЙ СОВЕДҮҮДТЭ ҺҮНГАХА ҺҮНГАЛТАНУУДТА БЭЛЭДХЭЛ

☆ ☆ ☆ ☆ ☆

Яруунын аймагай партийна активай суглаан

Яруунын аймагай партийна активай суглаан һаяхан болобо. Нютагай Советүүдтэ һүнгаха һүнгалтануудта ба аймагай партийна организацийн зорилгонууд тухай Аймагай партийна комитетэй айкомой секретарь нүхэр Семенов элидхэл энэ суглаанда хэһэн байна.

Нютагай Советүүдтэ һүнгаха һүнгалтануудын кампаниин эхилһэнһээ Яруунын аймагай партийна организаци һүнгагшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэрие үргэнөөр ябуулжа байна. Аймаг дотор 449 агитаторнууд зорилнэ. Тэдэнэртэ тусхай заданнууд даалгагданхай. 29 агитпунктнууд нээгдээ. Яруунын МТС-ай совхозой партийна организаци (секретариинь нүхэр Бадмаев) һүнгагшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри сайн ябуулна. Агитаторнууд даалгагдаһан участогуудтаа ба элидхэлнүүдые хэдэг, гэрэлтэй үнгэргэдэг байна. Тэдэнэртэй хоёр дахин үнгэргэгдөө. Агитаторнууд Цыбиков, Яковлев, Сандиев эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилдинска долоон жэлэй һүргэн багшанар Жамьянов, Цыдэнжапов гэгшэд коммунизмын агуулгануудтай, улаасхоорилгануудтай, байдал тухай элидхэлнүүдэй байна.

Ново-Озерско сельсоведэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци (секретарь нүхэр Кузнецов) агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри мүн ябуулна. Эндэхи агитаторнууд һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Тэдэнэй дүрэлсалые хүдөө ажалдаа ба элидхэлнүүдые шагнаа. Тэрэшэлэн 17-дохи партконференциин нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци (секретариинь нүхэр Галданов), Үльдэргэн сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци (секретариинь нүхэр Жыгжитов) агитационно хүдэлмэри байнаар эмхидхэнэ.

Эндэлшэ хадаа аймагай зарим партийна эхин организацинуудта агитационно-ойлгууламжын ажалые һулаар ябуулжа, тухай хэлэһэн байна юм. Харин хадаа агитаторнуудые тоолоо, тэдэндэ участогуудые даалгаа лэ, һүнгагшадай дунда ямар хүдэлмэри ябуулжа, шалгадаггүй байна. Тиймэ агитаторнуудынь үнэндөө агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг байна юм. Партийн эхин организацинууд агитпунктнуудые нээгээгүй ба тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдые томилоогүй байнаар. Жэшээлхэдэ, Исингын сомоной Ленинэй нэрэмжэгэ колхозой партийна организаци (секретариинь нүхэр Аюров) хүн зоной дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ороидоошье ябуулнагүй. Энэ партийна организаци ВКП(б)-гэй айкомой хэдэн дахин һануулһан хойно партийна суглаа үнгэргэжэ, агитаторнуудые томилһон болобошье, мүнөө хүрэтэр ямаршье хүдэлмэри эмхидхээгүй. Эндэ агитпункт нээгдээгүй байнаар. Мүн «Улаан туяа» колхозой партийна организаци (секретариинь нүхэр Гончиков) 25 агитаторнуудые томилһон болобошье тэдэнэйнь зүбхэн 4-ниинь ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг байха юм. Гадна, «Улаан Яруунa», Үльдэргын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ, «Путь социализма» ба бусад колхозуудай, аймпотребсоюзай, загаһанай заводой партийна организацинууд агитационно хүдэлмэри һулаар ябуулна. Эдэ организацинуудта агитаторнуудай семинар ороидоошье үнгэргэгдөөгүй.

Элидхэлшэ болбол һүнгагшадай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэрие һайжаруулха зорилгонууд тухай хэлэһэн байна.

Элидхэл тушаа хамта 11 хүн үгэ хэлэбэ. «Улаан туяа» колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Гончиков үгэ хэлэхэдээ, агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэрие партийна организациингаа хангалтагүйгөөр ябуулжа байһые мэдэрхэ зуураа, ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таһагай тэдэндэ һулаар туһалдаг байһые шүүмжэлбэ.

Молотовой нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Гончиков аймсоведэй гүйсэдкомой культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай таһагай культурно-гэгээрэлэй хүдөөгэй эмхи зургааануудта туһалдаггүй байһан тухай тэмдэглэбэ. Тиимэһээ олохон клубууд ба уншалгын байшангууд һулаар хүдэлмэрилнэ.

Аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Филиппов, ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Аюров ба бусад үгэ хэлэжэ, агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриин дутуу дунданууды түргэн усадхаха, энэ хүдэлмэриие эрид һайжаруулха тухай тогтоһон байна.

Аймагай партийна активай суглаан хадаа энэ асуудалаар дэлгэрэнгы шиидхэбэри абаа.

АГРОЗООВЕТКРУЖОГУУД

Харшэбэрэй аймагай колхозуудта агрозооветкружогууд эмхидэбэ. Аймагай колхозуудта малажалай 600 хүдэлмэриин, таряанажалай 617 хүдэлмэришэд һуралсалда хабаадаг. Эдэ һуралсалые хүдөө ажахынгэ үргэжэлтэд хүтэлбэрилнэ. Загаһай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай хүдэлмэрилэгшэдэй агрокружогые агроном Лютаева, Октябрьска сомоной колхозуудта зооветеринарна кружогуудые зоотехник Петрова, ветфельдшер Шелгачёва гэгшэд эрхимээр хүтэлбэрилнэ.

Б. Тугнуйский.

Зураг дээрэ: түмэр замай басагадай № 65 дунда һургуулиин агитколлективые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Е. Сараева багшанар—агитаторнуудтай ээлжээтэ семинар үнгэргэжэ байна. **М. Минеевэй фото.**

Агитпунктда үдэшэлэн

Дүрбэн дабхар байшангай томо томо олон сонхонуудһаа электрын гэрэл үдэшын боро хараае нэбтэ яларна.

Нэгэ-нэгээрээшье, хоёр хоёроошье ябаһан хүнүүд энэ байшангай үргэн үүдээр шамдуухан оронод. Түмэр замай № 65 басагадай дунда һургуулиин дэргэдэ байгуулагдаһан агитпункт соо уданшьегүй 30 гаран хүнүүд сугларба.

—Зай нүхэд, хүмнай булгадаа ерээ, агитаторнуудай ээлжээтэ зүблөө эхилхэ гэхэдэ арсалта байнагүй гү,—гэжэ энэ дунда һургуулиин дэргэдэхи эхин партийна организациин секретарь нүхэр Евгения Федоровна Сараева суглараад һууһан багшанартаа хандаба.

—Арсалта байхагүй, эхилэе!

—Һүнгагшадай дунда үнгэргэһэн өөһэдынгөө хүдэлмэри тухай агитатор бүхэн энэ зүблөөн дээрэ хөөрэжэ үгэхэ байна гэжэ,—нүхэр Евгения Федоровна хэлэбэ.

—Намда үгэ үгыт,—гээд 40 шахуу наһатай, набтаршаг эхэнэр Евгения Федоровнада хандана.

—Болохо даа, хэлэгты,—гэжэ агитколлективые хүтэлбэрилэгшэ харюусана.

—Һүнгалтануд тухай Дүримэй гараһаар би өөрынгөө участогта хэдэн дахин гараһан байнаб. Һүнгагшадай дунда түрүүшынгээ хөөрэлдөө хэхэдээ, һүнгалтануд тухай Дүримэй нэгэдэхи ба хоёрдохи бүлэгүүдые тайлбарилаа һэм. Хоёрдохи хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө, һүнгалтануд тухай Дүримэй бусад бүлэгүүдые тэдэнэртэ тайлбарилжа үгэһэн байнаб. Миниий участогта залуушуулшье, мүн наһажаалшье һүнгагшад олон. Тэдэнэрэй дунда хөөрэлдөө элдэб янзаар үнгэргэгшэб. Заримдаа газетэ уншажа үгэдэгби. Заримдаа газетын һонинууд тухай хөөрэжэ үгэгшэб. Би мүнөө «Дайе эб найрамдал илаха» гэһэн темээр хөөрэлдөө һүнгагшадай дунда үнгэргэхэ гэжэ бэлэдхэжэ байнаб, — гэжэ агитатор нүхэр А. М. Костюченко хөөрэнэ.

Багша—агитатор нүхэр А. М. Волкова һүнгагшадай дунда өөрынгөө хэһэн хүдэлмэри тухай хөөрэхэ зуураа, иигэжэ хэлэнэ:

— Би түмэр замай транспортда, хүдэлмэрилдэг 10 гаран һүнгагшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг байнаб. Тэдэнэрэй зариманиинь мүнөө эгээн түрүүшынхеэ һүнгалтануудта хабаадаха залуу һүнгагшад юм. Тиимэһээ, һүнгалтануд тухай Дүримтэй, советскэ һүнгуулиин системэтэй тэдэнэрые һайнаар танилсуулха зорилго урдаа табиһан байнаб. Тиимэ ушарһаа һүнгалтануд тухай Дүрим ба һүнгуулиин хуули тухай тэдэ залуу һүнгагшадай дунда би мүнөө дүрбэ удаа хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөөб. Мүн энээнһээ урда тээ хэдэн удаа һүнгалтануудта хабаадаһан наһажаал хүнүүдтэ Сталинска Конституци тухай, советскэ һүнгуулиин системэ тухай хөөрэжэ үгэхэтээ хамта, манай ороной дотоодын байдал ба уласхоорондын асуудалнууд тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ үгэдэгби. Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэсоюзна хөөрдохи конференци тухай тэдэнэртэ мүн хөөрэжэ үгэһэн байнаб гэбэ.

Энэ зүблөөн дээрэ нүхэд Холина, Смирнова, Щубина, Плюснина ба бусад, хамтадаа 20 гаран агитаторнууд өөһэдынгөө агитационно хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хөөрэбэ. Тэрэнэй удаа агитколлективые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Евгения Федоровна Сараева һүнгагшадай дунда ябуулагдадаг агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри тухай иигэжэ хэлэбэ:

—Манай агитколлектив хадаа арад зоной дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри муу бэшээр ябуулна гэжэ тэмдэглэхээр байна. Гэбэшье, бидэнэр тэрээгээрээ һанаагаа амаруулаад һууха ёһогүйбди, харин һүнгагшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри үдэрһөө үдэртэ улам үргэдхэхэ зэргэтэйбди. Коммунизмын агуулгууд барилгануудтай, манай Эхэ ороной улам урган һалбаржа байһан тухай, дэлхэй дээрэ эгээн демократическа системэ байһан советскэ һүнгуулиин системэ тухай тодо һонороор ба дэлгэрэнгыгээр һүнгагшадта хөөрэжэ үгэхэ ёһотойбди. Мүн Сталинска шангай лауреадуудай шэнэ шэнэ номууд, жэшээлхэдэ, Бабаевскийн «Газар дээгүүр сасарһан гэрэл», Казакевичын «Одер дээрэ хабар», Гладковай «Бага наһан тухай повесть» ба бусад тухай һүнгагшадта хөөрэжэ гү, али уншажа үгэхэ хэрэгтэй, —гэжэ Евгения Федоровна хэлэнэ.

Эндэ недели бүхэндэ агитаторнуудай зүблөөн нэгэ удаа үнгэргэгдэдэг. Зүблөөн дээрэ агитаторнууд болбол һүнгагшадай дунда үнгэргэхэ хөөрэлдөөнүүдэйнгээ темээр һонин лекци гү, али элидхэл шагнадаг, мүн агитационно хүдэлмэриин талаар өөһэдынгөө дүй дүршэл тухай хэлсэдэг юм. Мүнөө «Коммунизмын агуулгууд барилгануудтай» гэһэн темээр агитаторнуудай ээлжээтэ зүблөөндэ зорюулһан элидхэлые багша-агитатор Александр Николаевич Задевалов бэлэдхэжэ байна.

Энэ агитколлектив хадаа 32 агитаторнуудһаа бүридэнэ. Агитколлективэй составта 4 коммунистнууд ба 6 комсомолецууд оролсоно. Агитаторнуудайнь олонхи хадаа 1950 оной март һарада болоһон СССР-эй Верховно Советтэ һүнгаһан һүнгалтануудһаа эхилээд мүнөө хүрэтэр агитационно-ниитын хүдэлмэри арад зоной дунда үргэлжэлүүлһээр. Тэдэнэрэй тоодо нүхэд Анастасия Антоновна Костюченко, Анна Михайловна Волкова, Клавдия Валентиновна Холина ба бусад оролсоно. Энэ агитколлективэй эдэбхи үүсхэлээр һүнгагшадай дунда һони һонин темэнүүдээр ходоодоо лекцинүүд ба элидхэлнүүд агитпункт соо үнгэргэгдэдэг юм. Һаяхан Кореядэхи событинууд тухай һүнгагшадта зорюулагдаһан лекци эндэ болоһон байна.

Мүн паровозно депогой залуу һүнгагшадай гүйлтаар, агитатор Клавдия Андреевна Мамуркова радиолокаци ба теловидени тухай лекци бэлэдхэжэ эхилээ.

Түмэр замай № 65 басагадай дунда һургуулиин дэргэдэхи энэ агитпунктые нүхэр Александра Михайловна Ковалевская (һургуулиин директор) хүтэлбэрилдэг юм.

Энэ агитпункт хадаа баталагдаһан түсэбэй ёһоор хүдэлмэрилдэг.

Үдэшэ бүри эндэ олон һүнгагшад — залуушуул, үбгэд хүгшэд суглардаг. Эндэ илангаяа залуу һүнгагшад Трифонов, Сорокин, наһажаал болоһон гэрэй эзэн эхэнэрнүүд нүхэд Рябова, Антонова ба бусадые хододоо харахат. Тэдэнэр хадаа эндэ ерэжэ, газетэ ба журналнуудые уншадаг, шатар даам наададаг, радио шагнадаг юм.

Энэ агитпункт соо «Кубанска хасагууд», «Зоригтой хүнүүд» ба бэшэ бэшэ һонин кинокартинануудыг һүнгагшадта һаяар харуулагдаха юм.

Ц. Митыпов.

Агууехэ һайндэрые иимэ бэлэгтэйгээр үгтаба

Гурульбын колхознигуудай илалта

ИВОЛГА. (Телефоноор абтаба). Гурульбын сомоной Буденнын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Овчинников, партийна организациинь секретарь нүхэр Астраханцев) октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ сохэхэн илалтануудые туйлажа, агууехэ һайндэрые үгтаба.

Ниитынгээ ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ 3 жэлэй түсэбые энэ колхоз нэгэ жэлээр уридшалан дүүргэбэ. Адуу мори үсхэбэрилхэ 3 жэлэйнгээ түсэбые 102 процент, эбэртэ бодо малаар — 103, хони ямаагаар —105, гахайгаар—187, шубуугаар — 120 процент дүүргээ. Энэ жэлдэ һаамхай үнсэн бүхэнһөө дунда зэргээр мянгаад гаран литр һүн һаагдаа.

Малажалай продуктнуудые бэлэдхэлгээр энэ колхоз гүрэнтэйгөө хаһа саг соонь тоосоһон ба түсэбһөө гадуур 5000 литр һү тушааһан байна. Үшөө октябриин 15-да таряа тушаалгаяа дүүргээд, ерэхэ жэлэй тарилгада хүсэд хүрэхэ үрһэ хааба. Гадна, артелиингээ адуу малые дулаан байраар ба үбһэ тэжээлээр хангаһан байна.

А. Нагаслаев.

Республикын шахтёрнуудһаа

Манай республикын шахтёрнууд ажалай шэнэ амжалтануудаар Агууехэ Октябриин 33 жэлэй ойе үгтаба. Большевистскэ партяар хүмүүжүүлэгдэһэн эдэ советскэ патриодууд Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бүхэжүүлхын түлөө эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр, шэн габьяатайгаар хүдэлмэрилнэ.

Габьяата ажалайнгаа ашаар үшөө октябриин 22-то арбан һарынгаа программые болзорһоонь урид дүүргэһэн Галуута-Нуурай шахтёрнууд түсэбһөө гадуур 16 мянган тонно шахуу нүүрһэ Эхэ орондоо бэлэглэн түүхэтэ һайндэрые тэмдэглэбэ.

П. Хантаев.

Паровоз бүтээгшэдһээ

Ленинэй орденто паровозовагонно заводой хүдэлмэришэд Октябриин урда тээхи мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлэн, арба һарынгаа түсэбһөө гадуур 2 шэнэ паровоз бүтээжэ ба 95 вагон заһабариһаа гарган, хүхюун баяртайгаар һайндэрые үгтаа.

Тиигэжэ Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлээд, ВЦСПС-эй болон ССР Союзай зам харилсаанай Министерствын дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ. Эрхим түрүү стахановецуудта үнэтэ шангууд барюулагдаа.

Мяханай комбинадайхидһаа

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай коллективэй гэшүүд алдар солотойгоор ажаллажа байна. Мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэн, арбан һарынгаа программые холо үлүүлэн дүүргэжэ, Октябриин һайндэрые үгтаба. Тэдэнэр түсэбһөө гадуур 9,5 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргажа, жэлэйнгээ программые Сталинска Конституциин үдэр — декабриин 5-да сүм дүүргэхын түлөө мүрысөөнэй долгиие бүри үргэдхэжэ байна.

А. Шестаков.

Мүрысөөндэ түрүүлээ

Ахын аймагай финансова хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын налог суглуулгын IV кварталай түсэбые ноябриин нэгэндэ 118 процент дүүргэжэ, республикын финорганууудай Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ.

Сүлөөтэ ажалай гайхамшаг илалтануудта

(Свёкло таридаг полинуудай колхозницануудударницануудтай уулзалга дээрэ нүхэр Сталинай үгэ хэлэһэнһээ хойшо 15 жэлэй ойдо)

Энэ оной ноябриин 10-да партийна ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэ свёкло таридаг полинуудай колхозницануудтай - ударницануудтай уулзалга болоо. Энэ үедэ Донбассай шахтануудтай соо бин боолсоо. Эдэ ажал хадаа энээнэй урда ажахын бусад һалаа, тэрэ тоодо колхозуудтай полинууд дээрэ дэлгэржэ байгаа.

Уулзалга дээрэ хэлэһэн үгэ соолсоо, ажалуудай агуулгаа вождь нүхэр Сталин советскэ таряанууд дэй ажалай үзэгдөө ба агүй баатаршалгын эшэ үнгэрсэн, тодые элирхэйлэн харуулаа. Тэд колхозно ажабайдал,— нүхэр Сталин заагаа һэн, — нэрэ хүндын хэрэг болгоо, гансал тэрэ хадаа дедо болото герой-эхэнэрнүүдэй болгожо шадаа».

Эндэ Демченкын үүсхэлээр, таридаг полинуудай хэдэн эхэнэрнүүд социалистическэ мүрысөөндэ оролсоо һэн. Социалистическэ дарлалтаһаа сүлөөтэй, өөрынгөө гараар шэнэ ажабайдал байгуулжа байгаа эхэнэр ямар ехэ амжалтые туйлажа шадахаб гэжэ сомневаешгүй, байжашье шадахаа шэнэ эхэнэрнүүдые бин гэжэ, тэдэнние манай советскэ ажалтын бүрин эрхэтэй, хүндэтэй болгоо. Эгээн нимэһээ ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй колхозницануд — ударницануудай уулзаһан үдэрые ажалай сүлөөтэ ажалай амжалта ба шадабарие харуулһан баярай үдэр гээшэ гэжэ нүхэр Сталин өөрынгөө үгэ соо нэрэлээ һэн.

Парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй ажалай геройнуудай уулзалга ба тэрээн дээрэ нүхэр Сталинай хэлэһэн үгэ хадаа сахарна свёклын ба хүдөө ажахын бусад культурануудай үндэр ургасын түлөө тэмсэлдэ колхозницануудай ба колхозницануудай олоннитын хүдэлөөнэй эхи табяа.

Энэ мартагдашагүй уулзалгаһаа хойшо үнгэрһэн арбан табан жэл соо колхозуудта ба совхозуудта үндэр ургасын түлөө хүдэлөөн болбол үнэхөөр бүгэдэарадай шэнжэ шанартай болоо. Хэдэн мянгаад колхозницануд түрүүшын табанзуутанай амжалтануудые холо үлүүлжэ, үргэн ехэ талмайһаа гектарай 800—1000 центнер свёкло хуряана. Талды-Курганска областийн «Первое Мая» колхозой звеньевой Ольга Гонаженко гектарһаа 1515 центнер свёкло хуряажа, энээгээрээ дэлхэйн рекорд туйлаһан байна. Тэрээндэ Сталинска шангай лауреадай хүндэтэ нэрэзэргэ олгогдоо.

Үндэр ургасын габьяата мастернууд өөһэдынгөө шэнэ шэнэ туйлалтануудаар хүдөө ажахын наука ба практикые баяжуулан хүгжөөнэ.

Үзэгдөө дуулдаагүй ажалай баатаршалгануудые сталинска табанжэлнүүдэй үедэ харуулһан советскэ эхэнэрнүүд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнайшье жэлнүүдтэ колхозно үйлэдбэриин бүхы участогуудта бодото һууряа эзэлээ. Трактористануд ба комбайнерануд, эхэнэрнүүд—колхозой түрүүлэгшэнэр ба бригадирнууд, фермэнүүдые даагшад ба һаалишад, агрономууд ба зоотехнигүүд, ороонo, хүбэн, улһа ба бусад культурануудые ургуулдаг мастернууд гайхамшагта амжалтануудые туйлаа.

1209-һаа дээшэ колхозницануд Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэдэ хүртөө. Тон түрүүлэн Социалистическэ ажалай хоёрдахин Геройн нэрэзэргые азербайджанска арадай солото басагад, хлопок таридаг полинуудай алдарта мастернууд Багирова, Гасанова гэгшэд абаһан байна. Тэдэнэр энээнһээ урда тээ үзэгдөөгүй үндэр ургаса—гектарһаа 90—100 центнер хүбэн хуряана. Советскэ засаг, колхозно байгуулалтаар, большевистскэ партяар ба агуулехэ Сталинаар хүмүүжүүлэгдэһэн колхозно эхэнэрнүүд үндэр ба тогтууритай ургаса абахын түлөө, нинтын малажалай тоо толгойе олошоруулхын ба ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшын зэргэнүүдтэ ябалсана.

Колхозно эхэнэрнүүд байгаалиие хубилгаха сталинска түсэбые бэелүүлхын түлөө, Волга, Днепр, Аму-Дарья дээрэ ба Крымдэ баригдажа байгаа коммунизмын агуулехэ барилгануудые бодхоолсохын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэнэ. Хүдөө нютагуудта шэнэ шэнэ гэрнүүдые, агрогородуудые барилга, хүүгэдэй садууд ба яслинуудые, һургуулинууд ба хүгжэмэй училищинуудые эмхидхэлгэ, культурын ордонгуудые, колхозно санаторинуудые бодхоолго—эдэ бүгэдэ колхозно тосхоной нюур шарайе, тэрэнэй байдалые хубилгажа, колхозно эхэнэрнүүдэй бэлиг, шадабариин үргэнөөр һалбарха хизааргүй ехэ арга боломжонуудые бии болгоно. «Эхэнэр таряашадые сүлөөлгэ эгээл энэ гээшэ, ажалша эхэнэрые ажалша эрэгтэй хүнтэй адли болгодог колхозно байгуулалта эгээл энэ гээшэ» (И. В. Сталин).

Советскэ арад хадаа өөһэдынгөө алдарта басагадта ехээр найдана. Хэдэн зуугаад, мянгаад эхэнэрнүүд СССР-эй ба союзна республикануудай Верховно Совет-дүүдэй депутадуудаар һунгагдаа.

Колхозно тосхоной ажалша эхэнэрнүүд бүхы арадтаяа хамта эб найрамдалай түлөө, манай ороидо коммунизмын план мандахын түлөө тэмсэнэ. Ажалшадай депутадуудай нютагай Советүүдтэ хэгдэхээ байгаа һунгалтануудта тон ехэ эдэбхи ба политическэ ушар ёһо мэдэхэ байһанаа харуулжа, тэдэнэр эрхим хүнүүдые— коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудые Советүүдтэ депутадуудаар һунгаха байна.

И. Поляков.

Мухаршэбэрэй аймагай Ново-Заганска долоон жэлэй һургуулида эрхимээр түүхэрэгдэһэн пионерскэ комната бии. Зураг дээрэ: пионеринүүд сүлөөтэй сагтаа өөһэдынгөө комната соо байнад. **Д. Носовой** фото.

1950 оной ноябриин 6-да болоһон Московско Советэй баярай заседани дээрэ Н. А. Булганинай хэлэһэн элидхэл тушаа гадаадын мэдээсэлнүүд

ПОЛЬША

ВАРШАВА, ноябриин 8. (ТАСС). Московско Советэй баярай заседани дээрэ Н. А. Булганинай хэһэн элидхэлые шэнжэлхэ зуураа «Трибюна Люду» газетэ иигэжэ бэшэнэ:

Бүмбэрсэг дэлхэйн ажалшад хадаа дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлэй гол зорилгонуудай дүүргэгдэһэн тухай нүхэр Булганинай мэдээсэлые угаа ехэ баяртайгаар уттаба. Тэдэнэр хадаа агууехэ социалистическэ гүрэнэй ургажа байгаа экономическа потенциалда эб найрамдалай, социализмын ба демократиин илалтые харана.

Польско республикын хүдэлмэришэн анги ба бүхы ажалша арад болбол эб найрамдалда дуратай дэлхэйн бүхы арадуудтай хамта «Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой» гэжэ мэдүүлнэ.

БОЛГАРИ

СОФИЯ, ноябриин 8. (ТАСС). Московско Советэй баярай заседани дээрэ Н. А. Булганинай хэһэн элидхэлые бүхы газетэнүүд мүнөөдэр толилбо.

«Народна младеж» газетэ элидхэлэй иимэ үгэнүүдые тэмдэглэнэ гэбэл: «Октябрьска революциин илалтын ашаар бии болоһон манай советскэ байгуулалта хадаа дэлхэйн бүхы түүхын хүгжэлтэдэ шэнэдхэн хубилгаха угаа ехэ нүлөө үзүүлнэ. Октябрьска революциин түрүүлһэн принципүүд хадаа Советскэ Союзаар толгойлогдоһон социализмын ба демократиин түгэс хүсэтэ лагериие мүнөө нэгэдхэнэ».

ВЕНГРИ

БУДАПЕШТ, ноябриин 8. (ТАСС). Венгерскэ арадай республикын бүхы олониитэ хадаа Московско Советэй баярай заседани дээрэ нүхэр Н. А. Булганинай хэһэн элидхэлые угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр уттаа.

Энэ элидхэл будапештскэ радиогоор венгерскэ хэлэн дээрэ хэдэн дахин дамжуулагдаба.

«Вилагошаг» газетэ нүхэр Н. А. Булганинай элидхэлһээ иимэ цитадые гаршаг болгобо:

«Арадай ажахын байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлэн, Советскэ Союз бүхы оронуудай арадуудай хани харилсаанай, хани барисаанай түлөө, эб найрамдалай түлөө батаар тэмсэнэ».

ЧЕХОСЛОВАКИ

ПРАГА, ноябриин 8. (ТАСС). 1950 оной ноябриин 6-да Московско Советэй баярай заседани дээрэ Н. А. Булганинай хэһэн элидхэлэй бүрин текстые бүхы газетэнүүд толилоо.

«Млада фронта» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байгаа арадууд өөһэдынгөө зүб хэрэгэй илаха байһанда этигэнэ. Бүхы оронуудай арадуудай хоорондохи хани барисаанай ба хани харилсаанай түлөө, эб найрамдалай түлөө тэмсэе!».

ИТАЛИ

РИМ, ноябриин 8. (ТАСС). Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойдо зорюулагдан 1950 оной ноябриин 6-да болоһон Московско Советэй баярай заседани дээрэ Н. А. Булганинай хэһэн элидхэлые «Унита» газетэ толилбо.

ИНДИ

ДЕЛИ, ноябриин 8. (ТАСС). 1950 оной ноябриин 6-да Московско Советэй баярай заседани дээрэ Н. А. Булганинай хэһэн элидхэл тухай мэдээсэлые индийскэ газетэнүүд толилоо.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойе хилын саана һайндэрлэлгэ

ФИНЛЯНДИ

ХЕЛЬСИНКИ, ноябриин 5. (ТАСС). Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, Хельсинкскэ университедэй актова зал соо баярай суглаан болобо. Тус суглаае «Финлянди — Советскэ Союз» общество эмхидхэһэн байна.

Финляндиин гадаадын хэрэгүүдэй хоёрдохи министр Сакари Туомиоя, СССР-һээ Финляндида байгаа посланник Г. М. Савоненков, арадай демократиин оронуудай дипломатическа миссинүүдэй толгойлогшод, Финляндиин коммунистическэ партиин хүтэлбэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд суглаанда хабаадаа.

«Финлянди-Советскэ Союз» обществын генеральна секретарь Тойво Карвонен Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ой тухай элидхэл хэбэ.

ФРАНЦИ

ПАРИЖ, ноябриин 6. (ТАСС). Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Парижда ноябриин 5-да болоо. Тус суглаан хадаа французска элитэ эрдэмтэ Фредерик Жолио-Кюриин түрүүлэлгэ доро үнгэрөө. Франциин демократическа олониитын элитэ ажал-ябуулагшад суглаанай президиумдэ һууба.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойдо зорюулагдан Парижда болоһон баярай суглаан хадаа Франциин ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаанай толотомо демонстраци болоһон байна.

АВСТРИ

ВЕНА, ноябриин 6. (ТАСС). Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан баярай суглаан Венэдэ болобо. Фабрикануудай ба заводуудай, демократическа олониитын организацинуудай ба эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд, олониитын элитэ ажалябуулагшад суглаанда хабаадаа.

Австрийска коммунистическэ партиин ЦК-гэй гэшүүн Альтман «Советскэ Союзтай хамта — эб найрамдалай түлөө» гэһэн элидхэл хэбэ.

МОНГОЛ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА

УЛАН-БАТОР, ноябриин 6. (ТАСС). Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани Улан-Баторта болоо. Президиумдэ—Монголой арадай-революционно партиин (МНРП) ЦК-гэй секретарьнар Цеденбал, Дамба, Сосорбарма, Премьер-Министрын нэгэдэхи орлогшо Сурунжаб, парти ба правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд, МНР-тэ СССР-эй хэрэгүүдые эрхилхэ этигэмжэтэ Иванников, Хитадай арадай республикаһаа МНР-тэ байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ посол Цзи Я-тай гэгшэд һууба.

Агууехэ Сталин түрүүтэйгээр БКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюрое Хүндэтэ президиумдээ нэрьемэ альгаташалгаар һунгаа.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ой тухайда МНРП-гэй ЦК-гэй секретарь Дамба элидхэл хэбэ.

Монгол арадай республика хадаа Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин үрэ мүн гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Баярай заседанида хабаадагшад нүхэр И. В. Сталинда, тэрэшэлэн Маршал Чойбалсанда эльгээхэ амаршалгануудые угаа ехэ баяртайгаар баталан абаа.

ДАНИ

КОПЕНГАГЕН, ноябриин 5. (ТАСС). Коммунистическэ партиин Копенгагенска организациин баярай заседани Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 33 жэлэй ойдо зорюулагдан, Копенгагенай ехэ зал соо болоо.

Энэ ойдо зорюулагдаһан митингүүд мүн лэ Хельсиньер, Нюборг ба Оденс городуудта болобо.

Хитадтахи хүдэлмэришэд-таряашадай һургуули

ПЕКИН. (ТАСС). «Пиплс Чайна» гэжэ пекинскэ журнал һаяхан Чень Тан гэгшын статья толилбо, тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Шэнэ обществодохи хүтэлбэрилхы үүргые даажа абаһан ангинуудһаа ургаһан, тайлбарилан хэлэхэдэ, харин урдань эрдэм болбосорол абажа шадахагүй байһан хүдэлмэришэд ба таряашадай дундаһаа ургаһан тон шэнэ түхэлэй научна хүдэлмэрилэгшэд ба мэргэжэлтэд шэнэ демократическа обществодо хэрэгтэй байна. Энэ ушар Хитадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ угаа ехэ зорилго табиба. Нормальна эрдэмгүй байһан хүдэлмэришэдые университедтэ орохоор болгон 3 — 4 жэл соо бэлэдхэжэ шадагдаха гү?

Хитадай олон городуудта нээгдэһэн хүдэлмэришэд-таряашадай түрүүшын 13 һургуули энэ асуудалда харюусаха ёһотой. Буржуазна аргаар һургадаг байһан үедэ, үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүдэлмэришэн дунда эрдэмтэй болохын тула 6—8 ба 10 гаран жэл һураха зэргэтэй байгаа. Тиимэһээ хүдэлмэришэд-таряашадай һургууули хадаа һуралсалай шэнэ методүүдые бии болгохоһоо гадна, мүнөө хүрэтэр шудалагдаагүй байһан гэгээрэлэй бүхэли һалбариие Хитадта нээхэ ёһотой. Арадай Центральна правительство болбол хүдэлмэришэд-таряашадай иимэ һургууули олоор эмхидхэхээр хараална.

Хүдэлмэришэд-таряашадай түрүүшын һургуули гэгээрэлэй министерствын хүтэлбэри доро, апрелиин 3-да Пекиндэ нээгдэһэн юм. Тус *һургуулиин 116 һурагшадай* наһаниинь — 16-һаа 30 хүрэтэр. Тэдэнэй бэшэг мэдэлгын ба юрэнхы хүмүүжэлэй хэмжээнь элдэб янзын байна. Гэбэшье, эдэ һурагшад шэнэ обществодоо һайнаар алба хэхын тула оролдосотойгоор һуралсаха гэһэн нэгэл зорилго урдаа табина. Эдэнэр бүгэдөөрөө революционно хүдэлмэриин 3-һаа 13 хүрэтэр жэлэй дүй дүршэлтэй хүнүүд юм».

Болгариин ажалшадай үйлэдбэриин амжалтануд

СОФИЯ. (ТАСС). Болгарска телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, оронсй олон предприятинуудай ажалшад ажалай шэнэ амжалтануудые туйлана.

Толбухин городтохи «Родина» гэжэ текстильнэ фабрикын коллектив жэлэйнгээ түсэбые октябриин 18 хүрэтэр 101,2 процент, Георгий Димитровэй нэрэмжэтэ гүрэнэй типографи жэлэйнгээ түсэбые 9 һара соо дүүргээ. Бусад олон предприятинууд 1951 оной түсэбөөр продукци бүтээн гаргана.

Чехословацка арад ород хэлэ шудална

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин 350 мянган ажалшад нёдондо жэлдэ чехословацко-советскэ хани барисаанай Союзай эмхидхэһэн курсануудта һуража, ород хэлэ шудалһан юм.

Энэ жэлдэ ород хэлэнэй курсануудта занятинь эхилээ. Занятиин эхилхын урда тээ ород хэлэнэй учебнигүүд 420 мянган экземпляраар хэблэн гаргагдаа. Ород хэлэнэй 15 *мянган багшанарта* зорюулагдаһан методическа заабаринууд хэблэгдэбэ. Тэрээнһээ гадна, чехословацка армиин сэрэгүүдтэ зорюулан тусхай учебнигүүд гаргагдаа.

Ород хэлэнэй курсануудта һуралсалай эхилэлгэдэ зорюулагдаһан баярай заседани Пражска районой Арадай байшан соо болоҗо, столицын олониитын түлөөлэгшэд хабаадаба. Техникын министр Эмануил Шлехта заседани дээрэ үгэ хэлэжэ, дэлхэйн культурын хүгжэлтэдэ ород хэлэнэй угаа ехэ удхашанартайе тэмдэглээд, Советскэ Союзай арадуудтай культурна барисаагаа улам бэхижүүлхыень чешскэ болон словацка арадуудые уряалаа.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэл

Фронтын бүхы участогууд дээрэ Арадай армиин сэрэгүүд американска ба урда корейскэ сэрэгүүдтэ эсэргүү дайшалхы эдэбхитэ ябуулгануудые хэжэ үргэлжэлөө гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин ноябриин 9-дэ дамжуулһан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Чхончхоньган (Сейсен—Ко) мүрэнэй рубеж дээрэ Арадай армиин сэрэгүүд американска сэрэгүүдтэ эсэргүү байлдаануудые хэжэ үргэлжэлөө.

Зүүн эрье дээрэ Хамхынай (Канко) хойно ба Гильдю райондо байлдаануд болобо.

Улан-Удын мелькомбинадай түрүү стахановецуудай нэгэн — электрик Г. И. Пономарев халаанайнгаа норма 150 процент дүүргэн, нютагай Совет лүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндөлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлэн ябана. Зураг дээрэ: нүхэр Пономарёв главна электромоторой штурвалаа эргэдэ.

А. Кузнецовой фото.

Үндэр бүтээсэтэ ажалай бригада

Шулуутайн известково завод коллектив үйлэдбэриингөө жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргээ. Мүн октябрь һарын түсэбые 185 процентгүйсэдхэжэ, продукциин үнэ сэмнэгые 20 гаран процентээр хямдаруулаа.

Эндэ бригадануд хоорондомүрысөөндэ түлеэ бэлдэдэг бригада илангаяа шалгараа. Тэдэ бригадые залуу техник Вера Кандакова хүтэлбэрилнэ. Нүхэр Кандаковагай ерэхын урда тээ тэ бригада гээгдэжэ ябадаг һэн. Залуу бригадир Кандакова нинтэй ойлгууламжын хүдэлмэриие бригадынгаа гэшүүдэй дунда үргө нөөр ябуулжа, мүн түрүү модошодой дүй дүршэлые үйлэдбэрлэдөө нэбтэрүүлэн, бригадынгаа гэшүүдэй ажалай бүтээсые нилээн дээшэлүүлжэ шадаа. Мүнөө бригадын ажалай бүтээсэ бүхы 150 процент хүрэтэр ургаһан байха юм.

Энэ заводойхид мүнөө республикын барилгын материалнуудыг Управлениин предприятинуудыг мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлдэг.

Н. Бадмацыренов.

Сүлөөтэ ажалай түлбэри

Парасковья Котова Верхне-Ки кинскэ сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо 1942 онһоо хайшанаар хүдэлмэрилдэг. Зарайн аймаг соо нүхэр Котова эхим гахайшан гэжэ тоологдоно. Һүүлшын 4 жэлэй турша соо нүхэр Котова нэгэшье гахай хородо оруулаагүй. Мүнөө жэлдэ гахай бүхэнһөө 7—7 поршсонхо абаха түсэбтэй байгаа һаа 13—13 поршоонхо абажа хороолтогүйгөө үсхэбэрилөө. Эрхим һайн ажалайнгаа түлөө нүхэр Котова 1949 ондо нэмэлтэ түлбэри 2 поршоонхо абаа һэн. Мүнөө жэлдэ 3—4 һаратай 4 поршоонхо нэмэлтэ түлбэри болгон абаба.

Мүн энэ артельдэ колхозник Бембай Ширяев ахалагша хонишоо хүдэлмэрилнэ. Жэлһээ жэлдэ отарынь хонид тобир тарган бодог, түлынь һайнаар абтадаг юм. Энэ отарада 400 хонид бии. Энэ жэлдэ 240 эхэ хонидһоо 284 хурга гадые абажа түлжүүлһэн байна. Малай үбэлжэлгэдэ тус отара эхэ тээнһээ, һайнаар бэлэдхээ. Энэ жэлдэ һайнаар хүдэлмэрилһэн түлөө отарынхид 32 хони нэмэлтэ түлбэри абаа. Нүхэр Ширяев 13 хони абаһан байна. Энэ хүдаа сүлөөтэ ажалай түлбэриг үлүү һайн байһанай элитэ гэрэлтэй болоно.

П. К Метляев.

Түлеэн ба нүүрһэн худалдагдана

Ажалшадай депутадуудай Улан-Удын Городской Совет гүйсэдком болбол городой ажалшадые түлишөөр хангахын тулда байгша ноябриин 1-һээ түлеэ ба нүүрһэ худалдаха хоёр палаткэ нээхыень Гортопые уялгалба.

Худалдагдаха түлеэн хюрсэ дэгдэһэн, хахалагдаһан, хуурсан ба нүүрһэн сортировалагдаһан байха байна.

Түлишые ажалшадта абаашаа жа үгэхын тула 2 автомашинда 4 унаа морин Гортопто үгтөө.

И. Гроссман.

Планетэнүүд ба тэдэнэй ябадал

Одо мүшэнүүдэй дундуур планетэнүүдэй ябадал тухай эрдэмтэд удаан саг соо ойлгожо ядаад байгаа юм. Жэшээ болгон Юпитер гэжэ планетын ябадалые тодорхойлон бэшэе. Юпитерэй гол ябадалынь юуб гэхэдэ, тэрэ болбол бусад одо мүшэдэй дундуур баруун гар тээһээ зүүн гар тээшэ ааляар ябадаг. 1948 ондо тус планетэ Срелец гэжэ бүлэр одонуудай участогта ябаһан юм, тиихэдэ тус бүлэг одонуудтай хамга гарадаг, ородог һэн. 1949 ондо энэ планетэ Стрелецһээ зүүн тээ байдаг Козерог гэжэ одонуудай дунда ябажа ябаба. 1950 ондо үнөөхимнай зүүн тээшээ бүри холо, Водолей гэжэ бүлэг одонуудта ошоод ябаха, тиин саашаа арилха. 1960 ондо Юпитер болбол одо мүшэтэ огторгойгоор тойроһон аян мэтэ ябадал хээ гэжэ харахабди: тэрэ болбол арбан хоёр жэлэй турша соо хүсэд круг хээд, дахин Лев гэжэ бүлэг одонуудта ерээд ябана гэжэ харахабди. Эгээ гайхалтайнь юуб гэхэдэ, Юпитер болбол саг үргэлжэ нэгэ тээшээ шэглэн, баруун тээһээ зүүн тээшээ ябадаг бэшэ юм. Жэл бүри энэ планетэ нэгэ хэдэн үдэр зогсоһон мэтэ болодог, тиинһэн бэеэрээ гэдэргээ, баруун тээшээ ябажа эхилдэг, тиин дүрбэн һара тухай «гэдэргээ сухарин» ябадаг. Тиигээд дахин зогсодог, энээнэй һүүлээр найман һара тухай, дахин зогсотороо, «сэхэ» ябадаг.

Мүн иимэ зогсолго ба сухарилгатайгаар бусадшье планетэнүүд ябадаг, зүүөр нэгэ зариманиинь дүүрэн тойролтоёо Юпитерһээ түргөөр, нүгөө зариманиинь—удаанаар хэдэг. Зарим эртэ урдын арадууд планетэнүүдэй эдэ холын сухарилтануудые планетэнүүд һүнинн харанхыда замаа ходо алдажархина гэжэ тайлбарилдаг һэн. Удаань планетэнүүдэй сухариһан ябадалые тайлбарилха бусад, математическа тайлбарилнуудынь тон орёо аад, этигэмээр бэшэ һэн. Имагтал Коперник гэгшэ планетэнүүдэй орёо ябадалые зүбөөр ба тон простойгоор тайлбарилаа һэн. Тэрээнэй тайлбариин ёһоор урдань бододогто адли, планетэнүүд Газарые тойрожо ябадаг бэшэ, харин Нарые тойрожо ябадаг Газарые тойрожо гансал һара ябадаг. Тиихэлээрээ бүхы планетэнүүд саг үргэлжэ нэгэ тээшээ, баруун тээһээ зүүн тээшээ, ямаршье зогсолто, эрьелтэгүйгөөр ябадаг. Жэшээлхэдэ, Юпитер хайшан гээд ябадаг юм ааб гэжэ Наран дээрэһээ хаража болохо байгаа һаань, тэрэ болбол, Газарые һарын тойродог шэнги, 12 жэл соо огторгойгоор дүүрэн круг хээд, 12 жэл энээнһээ урда тээ байһан тэрэл бүлэг одонуудтаа дахин хүрэжэ ерэнэ гэжэ хараха һэмди. Тиин гэхэдэ бидэ Юпитер гэжэ планетые Газар дээрэһээ харанабди; Газар гээшэ өөрөө планетэ мүн тула бусад планетэнүүдэй ябадаг тэрэл шэгээр өөрөө Нарые тойрожо ябадаг. Энээнһээ боложо, Юпитерэй тус ябадал бодото дээрээ байдаг һаань үлүү орёо юм шэнги үзэгдэдэг. Юуб гэхэдэ, хэрбээ Юпитерэй огто ябадаггүйшье һаа, манда өөрэгүй ябаһан шэнги үзэгдэхэ һэн. Нээрээшье, Газар гээшэ Нарые тойроод, жэл болоходо урданайнгаа газарта ерээд байдаг. Харин бидэ Газарай ябадалые обёорногүйбди; бидэ бэшэ, харин Юпитер ябана гэжэ манда үзэгдэнэ; манай харахада, тэрэ хахад жэл ургашаа (зүүн тээшэ), тиигээд хахад жэл соо гэдэргээ (баруун тээшэ) ябана, тиин жэл болоходо урданайнгаа газарта бусажа ерэнэ гэжэ харанабди. Энээнһээ гадна, Юпитер үшөө өөрөө Нарые тойрожо ябадаг, тиихэдээ газарһаа нилээн удаанаар ябадаг. Энэ ябадалыень бидэ мүн баһа харанабди; тэрэ ябадалынь Газарай ябадалһаа болоһон ябадалтай хамтардаг, тиимэһээ эдэ хоёр ябадалые илгаруулжа мэдэхэнь бэлэн бэшэ юм. Коперниг эй энэ бэрхэ задача бодожо шадаһан хадань, тэрээнние агууехэ эрдэмтэн гэжэ зүбөөр тоолодог.

Хэрбээ Нарые Газарай тойрожо ябадаг хадань, яахадаа бидэ гансал планетэнүүдэй ургша хойшоо ябахыень харанабибди, тиимэ ябадал яахадаа одо мүшэнүүдтэ үгы гээшэб?

Энэ ушар холо ойроһоо болодог. Манай ябажа гү, али ниидэжэ ябахада, бүхы юумэнүүд булта урдаһаамнай ябажа ерэдэггүй. Тиихэлээр юумэн холо байха бүреэ, улам удаанаар хойшоо үнгэрдэг, харин тон холо байһан юумэнүүд огто хүдэлдэггүй шахуу байдаг; бидэ нилээн удаан тэдэнние нэгэл шэгтээ байхыень харанабди.

Одо мүшэд тэрээн шэнги юм. Тэдэнэй олонхинь тон холо байдаг, тиимэһээ Нара тойрон манай ябадал тэдэнэй байдалые обёорхоор хубилгадаггүй. Копернигэй һүүлээр аяар гурбан зуун жэл болоһон хойно, тон нарин астрономическа шэнжэлгэнүүдэй аша туһаар эгээ дүтын одо мүшэнүүдэй байдалай тон бишыхан, жэлэй хубилалтанууд нээгдээ һэн. Энэ нээлгэ хадаа Копернигэй һургаалай зүб байныые эсэслэн баталаа юм.

(«Юртэмсэ хайшан гэжэ бүридэнхэйб» гэһэн, профессор **И. Ф. Полагай** брошюраһаа).

Курбынхид юу хүлеэнэб?

1950—51 онуудай модо бэлэдхэлэй үбэл-намарай сезон эхилбэ. Тэд, энэ шухала кампаниие Курбын леспромхозойхид тон муу бэлэдхэлтэйгээр уттаба. Модошодсезоннигуудай орохо гэр байранууд заһабарилагдаагүй, шэнээр бариг даагүй байха юм. Модошодой хэрэглэхэ зэр зэмсэгүүд элбэгээр асарагдаагүй, хуушаниинь заһабарилагдажа, хурсалагдаадүй зандаа.

Тус леспромхозой «Баруун аса» гэжэ участок (начальнигынь нүхэр Кожевников) энэ талаар илангаяа гээгдэнги. Эндэ барагууд сагаадагдаагүй, пеэшэниинь заһабарилагдаадүй байха юм. Энэ участогта шэнэ барак барижа дүүргэхэ байһан аад, мүнөө миил һуурииень табижа эхилээ. Тэрэшэлэн «Крутой лог» гэжэ участок иимэрхүү байдалтай.

Тиихэдэ, тус леспромхозой ОРС-ын хүтэлбэрилэгшэд модо бэлэдхэлэй хажуу талада һуунад. Тэрэнэй ларёгууд, котлопунктнууд промышленна эд бараагаар, эдеэ хоолой продуктнуудаар, тэндэ хүдэлмэрилхэ кадрнуудаар үшөө хангагдаагүй байһаар. Столовнуудайнь байранууд задагай зайдан байдалтай. Аяга шанага, тогоон гэхэ мэтын амһартанууд асарагдаагүй.

Эдэ бүгэдэ ехэхэн дутуу дундануудые хаража, мэдэжэ байбашье, ОРС-ын начальник нүхэр Шафиров гэгшэ «намһаа саагуур, наранһаа наагуур» гэһэн принцип баряад, үнэтэ сагаа дэмы гээжэ һууна.

Г. Цыреторов.

„Б. М. Үнэндэ“ бэшэһэнэй һүүлээр

Шавга эрилтэ табигдаба

Манай газетын сентябриин 19-нэй номерто толилогдоһон «Нүүдэл наймаа эмхидхэнэгүй» гэжэ статья соо Кударын сельпо нүүдэл худалдаа эмхидхэнэгүй гэжэ бэшэгдэһэн байгаа.

Кударын аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ нүхэр Павловай мэдээсэһэнэй ёһоор, поли дээрэ ба малажалай фермэнүүдтэ худалдэрилжэ байһан колхознигуудые эдбараагаар хангалга эрид һайжаруулха тушаа сельпогой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Ипатовай урда шанга эрилтэ табигдаа.

Шаг

Ажалшадай депутадуудай Улан-Удын Городской Совет гүйсэдком болбол городой ажалшадые түлишөөр хангахын тулда байгша ноябриин 1-һээ түлеэ ба нүүрһэ худалдаха хоёр палаткэ нээхыень Гортопые уялгалба.

Худалдагдаха түлеэн хюрсэ дэгдэһэн, хахалагдаһан, хуурсан ба нүүрһэн сортировалагдаһан байха байна.

Түлишые ажалшадта абаашаа жа үгэхын тула 2 автомашинда 4 унаа морин Гортопто үгтөө.

И. Гроссман.

Харюусалгатай редакторай орлогшо Ц. Б. БУДАЕВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем—6-84, Для междугородных переговоров — 16.

Н—02426. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР Тираж 10.000.